

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Epistolă deschisă către contele Apponyi*)

Excelență!

Poziția în viața politică, precum și activitatea parlamentară a Excelenței Voastre, pretind imperios, că tuturor afirmațiilor individualității Voastre spirituale atât de însemnate, să li-se deie cea mai mare atențiune. Insaș expunerea mai proaspătă a Excelenței Voastre în sala „Societății industriale din Austria de jos”, nu putea între împrejurările aceste să fie lipsită de o anumită nuanță politică, deși V-ați năzuit evident, a încunajura tot ce ar fi putut produce o disonanță relativă, și folosindu-Vă neîncetat de forma ușoară a causeriei a-ți rămas pe o bază neutrală.

Excelența Voastră în aparență Vă deosebiți de mulți dintre conaționali Excelenței Voastre prin un fel de gândire mai cosmopolită și nu împărtășiți punctul de vedere încăpăținat al maghiarilor bătrâni, care e exprimat în „Szózat”-ul lui Vörösmarty. Numai ca urmare a unei astfel de profesări poate fi, că aduci nu numai mulțumită culturii germane, ci îi ridici și osanale însuflețite. Ba chiar și locuitorii Vienei au putut observa în unele părți ale expunerii, că deși n'au fost lingușiți, totuș au fost puși într-o lumină mai atrăgătoare.

Tuturor acestora însă li-se pune în față, că numele Excelenței Voastre, — în deosebi în ce privește politica internă în țările de sub coroana sf. Stefan, — înseamnă deadreptul un program, care este în cea

*) Reproducem această scrisoare deschisă publicată în Nr., 29 ian. n. al ziarului vienez „Deutsches Volksblatt”.

mai bruscă contradicere cu omagiile aduse germanismului în diferitele părți ale lumii vechi și noi. Nu trebuie să reamintesc decât ținuta voastră ca ministru de instrucție al Ungariei. O perioadă în care renumitele ordinațiuni școlare, — cari neavând alt scop decât maghiarizarea deplină a școlilor populare confesionale pe întreg teritoriul de sub coroana Sf. Stefan, — au provocat o turburare îndreptățită a tuturor nemaghiarilor, cari țin la naționalitatea lor. Ordinațiunile Excelenței Voastre la tot cazul n'au fost îndreptate eschisiv numai în contra școlilor evanghelice geamane din Ardealul de odinioară și din Bănat, ci și românii și slavii au simțit asprimea gospodăriei șoviniste maghiare, și aceasta este pentru noi germanii, un avertisment chiar, cam unde avem să ne căutăm prietini dincolo de Leitha, a căror neajunsuri comune îi silesc la o apărare reciprocă.

Nu un german și un austriac, ci poetul norvegian, Bjørnsterne Björson a fost acela, care sincer și franc în fața întregii Europi a pus înainte Excelenței Voastre oglinda în care ori și cine, căruia i-a mai rămas în inimă o schintee oricât de mică din iubirea de adevăr, a trebuit să vadă capul de meduză al tendințelor șoviniste-maghiare, tendințe cari din Ungaria fac un stat de strangulare pentru toți nemaghiarii și poartă în sânul lor cele mai periculoase consecuențe nu numai pentru sustarea monarhiei, ci chiar a statului ungar.

Chiar ținuta aceasta enigmatică. plină

de contradicere și inconsecvențe, împedecă nașterea unei încrederi adevărate în asigurările de prietenie ale Excelenței Voastre. Căci dacă în adevăr a fost serioasă declarațiunea, care ați făcut-o odată: că dacă adevăr ar cădea un om din lună pe pământ, înainte de toate ar trebui să învețe nemțește, este aceea fără îndoială recunoașterea valorii mari internaționale, ce o atribui-ți poporului nostru.

Cu aceasta însă foarte rău se unește procedura Excelenței Voastre, că la granița Ungariei o faceți perdită acea valoare și deodată considerați, elementul german ca un ce periculos, care nu numai că trebuie ținut departe, ba după puțină vreme chiar nimic.

Căci unde în Ungaria se îngrijește statul pentru creșterea spirituală a tineretului școlar german, indigen? că limba germană e declarată ca studiu obligat în școlile medii ungare, cauza este necesitatea, care pretinde în mod imperios cunoașterea unei limbi mondiale.

Prin aceasta însă nu s'a făcut nici pe departe destul pentru școlarii, a căror limba maternă și așa e cea germană, căci pentru aceștia ar fi limba maternă totodată și limba de propunere, dacă rațiunea și dreptatea ar mai valora ceva în Ungaria față cu cel mai nebun șovinism maghiar. Așa însă tineretul de școală, german, român și slav este silit ca pe calea îndepărtată a unei limbi, care e cu totul străină idiomului aric și origini lor, să-și însușiască acea cantitate de cultură pe care cu mult mai ușor, mai bogat și mai repede o ar putea soarbe din isvorul lor propriu.

Imprejurarea, că limba germană este

TRECUTULUI.

Și azi ca'nceputul vremii
Pe-aceleași drumuri trece luna
Și anii 'n sborul lor fantastic
Se pierd la fel ca 'ntotdeauna.

Trec anii, trec fără de veste
Și mor nepăsători în noapte
Și numai după chin și sbucium
Simțim duioasele lor șoapte.

Când te privim cu ochii 'n lacrimi
Prin ceața-aducerii-aminte,
Trecut! feerică grădină,
Cu cruci de aur pe morminte!

A. Cotruș.

Savannah-La-Mar

de Thomas De Quincey

Trad. din original de M. Beza.

Dumnezeu vrăji Savannah-la-mar, și prin cutremur într-o zi, cu turnurile toate și populație adormită, o mută din temelile neclintite ale țărmului pe țărmurile de mărgean ale oceanului. Și Dumnezeu zise: „Am îngropat Pompeii și ascunsu-i-am din fața oamenilor timp de șaptesprezece veacuri: astă cetate o voi îngropa, dar nu ascunde. Fi-va ea un monument al misterioasei mele mâni, așezat în lumină azurie pentru generațiile ce vin; căci o voi închide într-o domă de cristal din mările mele tropice”. De aceea, astă cetate, ca un puternic galion plin cu tot ce trebuie, otgoane și flămuri sburătoare, pare a pluti de-alungul adâncimilor nesgomotoase ale oceanului; și deseori în tăceri încremenite, prin atmosfera străvezie a apei, care se întinde acum ca un cort țesut de aer asupra liniștitei așezări, marinarii din orice climă se uită jos la curțile și terasele ei, socotesc porțile și-i numără clopotnițele bisericilor. Ea este un larg cimitir, și a fost de mulți ani; dar în marile calmuri ce clocesc săptămâni și săptămâni asupra latitudinilor tropice, ea farmecă ochiul cu o revelație de *Fata Morgana*, ca de viață ome-nească fiind încă în retragerile submarine, scutite de furtunile ce turbură aerul nostru de sus.

Acolo, atras de frumusețea adâncimilor ca cerul de albastre, de pacea locuințelor umane la adăpostul oricărei vătămări, de luciul altarelor de marmoră dormind într-o sfințenie veșnică, deseori în visuri — eu și negrul-interpret am rupt vâ-lul de apă ce ne despărțea de străzile sale. Am privit la clopotnițe, unde clopotele cu pendule așteptau zadarnic poruncile cari să le trezească bătăile de nuntă; împreună am atins noi clapele organelor ce nu cântau *jubilates* pentru urechea cerului, și nu cântau requiemuri pentru urechea durerii omenești; împreună am cercetat noi tăcutele case de creștere, unde copiii toți dormiau, și au fost dormind de cinci generații, „Ei așteaptă aurora cerească”, șopti interpretul sieși: „și când aceasta va sosi, clopotele și organele roști-vor un *jubilat* repetat de echourile paradisului”. Apoi, întorcându-se la mine, zise: „Asta-i trist, asta-i demn de milă; dar altcum nu s'ar fi ajuns scopul lui Dumnezeu. Uită-te aici. Pune într'un clepsidru roman o sută picături de apă; lasă-le să curgă a nisipul într-o nisiperniță, măsurând fiecare picătură a o sută parte dintr-o secundă, așa că fiecare să reprezinte a treisuteșasezecea mie parte dintr-o oră. Acum, numără picăturile în fuga lor, și; când a cincizecia din sută trece, iată! patruzeci-și-noi nu sunt, fiindcă au să vie. Vezi, prin urmare, cât de strâmt, cât de necalculat de strâmt, este adevărul și actualul prezent. Din vremea ce numim noi prezent, aproape suta parte nu aparține decât

isgonită din oficiu și circulație, ba așazicând și morții sunt maghiarizați, întru cât anunțurile funebre și inscripțiunile pe monumente au să fie făcute în idiomul finicuralic al cuceritorului precum și alte multe fenomene de aceasta natură dau cu un argument mai mult, că puterea statului este prada șovinismului maghiar, care toate le întinde pe patul lui Prokrustes, al unificării naționale.

Este doar germanul străin în Ungaria? De secolii, au adus germanii — *chemați de regeii Ungariei* — cultură și industrie în această țară, *fiecare piatră din orașele Ungariei dau dovadă despre aceea, ce străgînța germană a plasmuit aci!*

Ce cântăresc câteva floricele de retorică, câteva dulci complimente față de strămtorarea fraților noștri dincolo de Leitha? Ce lce nu numai vorbește, ci și simte nemțește, acela numai va ști deosebi valoarea lor. Vorba n'ajută nimic, ci faptele documentează.

Pentru aceea observarea Excelenței Voastre despre originalitatea vieneză, — ilustrată prin pățanii avute pe ambele maluri ale oceanului atlantic, pentru noi este nu numai miere, ci totodată și un picur — vindecător — de vermut.

Acesta este umorul vienez, care ca și cuvântul libertate, de multeori se interpretează greșit.

Desigur, că vienezul adevărat își are calitățile sale preferabile, el este o ramură curată a trunchiului de Bavaria și astfel sinceritatea, naivitatea, simplitatea, bună-tatea inimii este baza ființei sale.

El nu invidiază, se lasă mai bine invidiat. Și tot ce face este din voie bună.

Dar acestor părți bune le stă în față și o parte urită. — Apatia în chestii național-politice, și de aci o indiferență atât față cu frații lor de un sânge cât și cu popoarele credincioase monarhiei, dar câteodată prevenitor de necrezut în relațiunile lui cu dușmanii țării sale. Așa e germanul de sud peste tot, însă vienezul de baștină indeosebi, e prea predispus. Putem spune pentru acest motiv că îi lipsește puterea materială sau spiritul patriotic? Nu, aceasta schinteie trebuie numai răscolită, ca să se aprindă și unele întâmplări, au și arătat că nouă nu ne lipsește nici aceea, ce dușmanilor noștri le-ar plăcea să nu avem.

fie unui trecut care a sburat, fie unui viitor care-i încă pe șor. A pierit, s'au nu s'a născut. A fost, sau nu este. Și totuși această aproximație de adevăr este *infinit* de greșită. Căci iarăș subîmparte singuratică picătură, care s'a găsit doar a înfățișa prezentul, în serii mai mici de fracții la fel, și prezentul pe care îl oprești nu măsoară acum decât a treizeci-și-sasea milioana dintr'o oră; și așa prin nesfârșite micșorări adevăratul și actualul prezent, numai în care noi trăim și ne bucurăm, va dispărea într'un atom din atom, deosebit numai de o vedere cerească. De aceea prezentul, pe care singur omul stăpânește, îi oferă mai puțin razăm decât cea mai subțire pânză ce a urzit cândva un păeanjen din sânu-i. De aceea încă această necalculată umbră din cea mai îngustă pensulă a luminii de lună e cu mult mai trecătoare decât geometria poate să măsoare, ori gândire de inger poate să atingă. Timpul care *este* se contractă într'un punct matematic; și chiar acest punct pierde o mie de ori înainte ca noi să-i rostim nașterea.

Totul e sfârșit în prezent; și chiar acest sfârșit este nesfârșit în înțelea șborului său către moarte. Dar în Dumnezeu nu-i nimic sfârșit; dar în Dumnezeu nu-i nimic trecător; dar în Dumnezeu nu *poate* fi nimic care să tindă la moarte. Urmează deci că pentru Dumnezeu nu poate fi prezent. Viitorul este prezentul lui Dum-

Excelența voastră a-ți ținut vorbirea la invitarea societății pentru cultura poporului; și aceasta poate fi un semn bun dacă Excelența voastră veți îmbrășa cu toată căldura avertismentul ca și germanii din Ungaria au dreptul a reflecta la ajutorul statului pentru apărarea și cultivarea caracterului lor național.

Noi nu respingem mâna întinsă de prietenie — numai de ar urma cuvintelor frumoase și fapte frumoase.

Ioan Steiner

consilier la judecătoria supremă
ces. reg. i. r.

Aehrenthal. În legătură cu demisia contelui Aehrenthal ziarul „Deutsches Volksblatt“ scrie următoarele:

Cu prilejul audienței mai recente ministrul de externe contele Aehrenthal nu și-a prezentat formal demisia, ci a declarat M. Sale, că starea sanitară sdruncinată îl împedecă să-și poată rezolvi agendele ministerului de externe. M. Sa a declarat, că necondiționat voește, că ministrul să rămână în oficiu, până la definitivă limpezire a situațiilor, dar în tot cazul până atunci, până când incontestabil se va dovedi, că starea lui sanitară ar pretinde o retragere pe un timp mai lung.

Audiența ministrului de războiu. Lui „Grazer Tagespost“ i-se comunică din izvor absolut autentic următoarele:

Ieri ministrul de războiu cav. Auffenberg a fost primit în audiență la M. S. monarhul. Cu prilejul acestei audiențe s'a vorbit în primul rând despre chestiile militare, cari vor fi dezbătute în consiliul generalilor care se va începe luni, sub președinția M. Sale a monarhului. M. Sa și ministrul de războiu au dezbătut amănunțit proiectele reformelor militare, — în legătură cu audiența de duminică a primului-ministru, — primirea cărora comandamentul militar o pretinde, și acum, ca și mai înainte. Departându-se dela audiență ministrul Auffenberg a declarat, că M. Sa se simțește foarte bine.

Consfătuirile lui Khuen. Mercuri după amiază și-a început premierul consfătuirea cu conducătorii partidelor opoziționale. La 5 oare l-a cercetat pe Francisc Kosuth, care zace bolnav și a conferat cu el. La consfătuire vor lua parte mai târziu conții Albert Apponyi și Iuliu Andrássy. Mâine va confera cu Iuliu Iusth, apoi cu Mihai Károlyi și Aladár Zichy.

Din anturajul premierului Khuen vine știrea, că el protestează, că aceste ar fi „consfătuiri sau „conferări“, ci Khuen voiește numai să se orienteze, și pe baza orientării va reflecta în ziua primă de dezbateră a proiectelor militare în parlament, la pretensiunile partidelor.

nezeu, și viitorului sacrifică el prezentul omenesc. De aceea lucrează el prin cutremur. De aceea lucrează el prin durere. O, adânci în brazdele cutremurului! O, adânci! — și vocea-i se umflă ca un *sanctus* ridicându-se din corul unei catedrale. — „O, adânci în brazdele durerii! Inșă deseori altceva nu s'ar ajunge pentru arătura lui Dumnezeu. Pe o noapte de cutremur el durează o mie de ani de locuinți plăcute omului. Pe durerea unui nat el înalță deseori din inteligențele omenești glorioase recolte cari altfel n'aveau cum să fie. Fără aste cumplite brazdare nu s'ar fi răscolit solul îndărătnic. Unul e trebuincios pământului, planeta noastră, — căci pământul însuș e locuința omului; dar celalalt e trebuincios încă și mai des celui mai puternic instrument al lui Dumnezeu, — da — și se uită solemn la mine, — „e trebuincios misterioșilor copii ai pământului!“

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului „Românul“.

Luni se va ști, că oare se va continua lupta sau se va face pace.

Demonstrații pentru votul universal. Partidul social-democrat a ținut în Budapesta alaltăeri, mercuri seara în cinci localități diferite părți ale capitalei adunări pentru sufragiul universal.

În tot locul a fost acelaș program: proiectele militare și sufragiul universal. Toți oratorii au accentuat, că partidul social-democrat aliat cu partidul lui Iusth va începe lupta atât în parlament cât și afară de parlament, ca sufragiul universal să nu mai întârzie.

Dacă nu se poate în pace — se zicea — vom folosi putere.

La 8 ore s'au adunat toți pe bulevardul Iosif și strada Rákoczi, de unde a plecat mulțimea către clubul partidului lui Iusth pe strada Rákoczi. Acolo a vorbit Iuliu Iusth și între altele a zis:

— Ce voim noi: voim să-i punem capăt oligarhiei în aceasta țară. Numai plutocrația, proprietărea mare, industria mare, comerțul mare să aibă influență asupra votului? În fața acestui bloc voim se punem poporul, ca acesta liber să-și enunțe voința la alegeri și voința adevărată a poporului să se afirme! Parlamentul să-l întărim ducând poporul acolo. Sunt deplin convins că puterea de susținere numai în milioanele mulțime zace, și dacă dăm acesteia drepturile constituționale vom nimici corupția și se va restabili ordinea și va fi asigurată curățenia alegerilor. Pentru aceasta să luptăm, pentru aceasta vă cer ajutorul! Iar noi facem promisiunea, că nu vom înceta cu lupta până când votul universal, egal și secret nu l-am elupțat.

După aceasta A. Garbai conducătorul socialist a îndemnat mulțimea să fie solidară.

S'au împrăștiat apoi toți în liniște.

Darul de Anul nou al „Pop. Român“

Transport: 729 abonamente, 2893 cor.

Au mai dăruit următorii:

201. Dr. Aurel Grozda 25 abonamente 100 coroane.
202. Liga culturală, secția București 100 abon. 400 cor.
203. D. Ioan Bogoeviciu, Teregova, 1 abon. 4 cor.
204. D. Gheorghe Tătuca, Iablanița, 2 abon. 8 cor.
205. D. Aurel Spătan, Sacul, 1 abonament 4 coroane.
206. D. Ioan Popovici, Iaz, 2 abonamente 8 coroane.
207. D. Martin Vernichescu, Vărciorova, 1 ab. 4 cor.
208. D. Ioan Șușoiu, Caransebeș, 1 abonament 4 cor.
209. „Sebeșana“, inst. de credit și econ., Caransebeș, 5 abon. 20 cor.
210. D. dr. Augustin Pinteș, avocat, Crasna, 3 abon. 12 cor., în loc de anunț de căsătorie cu Eugenia dr. Pinteș, născută Schill.
211. „Compositoratul foștilor iobagi“ din Bucova, com. Hunedoarei 5 ab. 20 cor.
212. „Un necunoscut“ 2 ab. 8 cor.
213. Dr. Mihail Mărcuș, avocat Giula, 5 ab. 20 cor.

Total: 884 abonamente, 3523 cor.

În atențiunea preoților și învățătorilor. Fiind încă de împărțit vre-o 300 din abonamentele darului nostru de anul nou pentru „Poporul Român“ rugăm stăruitor pe d-nii preoți și învățători din ținuturile Maramureș, Bihor, Săcuimea și Sătmăru să binevoiască a ne trimite adrese de ale satenilor doritori de citit româneș și lipsit de mijloace.

În primul rând dorim să se aibă în vedere satele bântuite de maghiarizare și lipsite de școală românească. *Nădăduim, că apelul nostru va fi ascultat și că intelectualii satelor noastre amenințate de întunec și maghiarizare ne vor da adrese de ale celor îndreptății a se împărtași din darul „Poporului Român“.*

Spre lămurire

Suntem datori față de cititorii noștri cu o lămurire.

Mulți dintre dâșii sunt, desigur, plictisiți de poveștile d-lor Bocu et Cia și cred că se vorbește prea mult despre niște oameni în coloanele unui organ ca al nostru.

Ei bine, vom da oarecare explicații.

Rugăm pe cititorii noștri să creadă că nici noi nu avem plăcerea de a ocupa coloanele acestui ziar cu isprăvile unor asemenea bărbați când atâtea chestiuni serioase pretind în chip imperios să ne ocupăm de ele.

Nici directorul nostru, nici comitetul național și nici vre-unul dintre bărbații distinși cari au dat concursul lor în campania de apărare a partidului, nu a fost apucat peste noapte de asemenea plăcere diabolică de a se război cu d. Sever Bocu și tovarășii săi.

Notăm iarăș că nimeni dintre aceia care se ocupă astăzi de isprăvile primenite sau primenitoare nu are vre'un interes personal de a desființa pe niște nenorociți ca d. Bocu și alții.

Precum s'a spus și altădată, și precum fiecare cititor dintre cei care se interesează de viața noastră națională o știe, partidul nostru național este un partid al jertfei.

Acela care luptă pentru întărirea acestui partid, luptă pentru a întări curentul de jertfă în sânul poporului pentru cauza națională. Și deci cine va fi condus de idealul inferior al liniștei și al comodității personale, al unui trai tichnit, fără frământări nu ar avea ce căuta în partidul nostru. Prin urmare trebuie să fie bine știut acest lucru elementar că toți aceia care luptă pentru apărarea partidului și a organului său diriguitor: comitetul național, nu sunt mânați în această luptă de nici o ambiție nesănătoasă, de nici un interes material cum ar fi cazul cu un partid de guvernământ, care-ți dă perspectiva de a ajunge la înalte situațiuni în stat.

Dimpotrivă dacă ar fi vorba să judecăm după criteriul intereselor personale toți aceia, care astăzi îl scutură pe d. Bocu, ar fi avut poate de câștigat dacă și-ar fi cruțat scârba ce întotdeauna îți produc isprăvile unei asemenea „personalități politice”, căci nu e unul dintre ei căruia pamfletul său să nu-i fi adus cele mai mari laude...

În cazul acesta trebuie însă să i se zică adio partidului.

Căci, vedeți, iubiți cetitori. Nu e vorba de d. Bocu și de d. Scheopu care se vor fi mirând și ei de ceea ce li se întâmplă, de pe urma nenorocitei „primeniri”, ci este vorba de acțiunea, și de rolul pe cari acești nenorociți îl joacă.

Acești nenorociți și cu alții de teapa lor sunt aceia care au pornit așa numita acțiune de primenire: „primenirea ideilor prin primenirea persoanelor”; selecționarea valorilor etc. etc.

Având la dispoziție un organ insinuat în opiniunea publică, acești câțiva făceau o așa larmă, pe baza nu știu căror „noi valori”, „tinere” „selecționate” în cât fiecare, și voi, iubiți cititori, care găsiți astăzi că e prea mare onoarea ce li se face de a ne ocupa de dâșii, credeți că e vorba de cine știe ce grupare puternică, cultă, dis-

tinsă sub raportul moral și intelectual. Până și astăzi frații din țara românească, ori de câteori spun câte un cuvânt despre lucrurile dela noi ne pomenesesc de „cele două grupări”.

Și precum a-ți văzut din ancheta asupra părerilor „oamenilor imparțiali” făcută de pamfletul mangrist și chiar oameni de aici, aceștia de sigur nu din neștiință, ne vorbesc de cele „două grupări”. O grupare ar fi comitetul național, ales de conferința națională a întregului popor român, altă grupare ar fi „Tribuna”, La mijloc „imparțialii”.

Bine, în comitetul național știm cine sunt. Oare nu este necesar, absolut necesar, iubiți cititori, să știm și cealaltă grupare din cine se formează? Cine sunt valorile, cine sunt selectorii, premenii, tinerii dornici de o mai intensă luptă națională, tinerii oțeliți și intransigenți.

A trebuit să vi-i arătăm.

Dacă la această operație delicată a trebuit să se pomenească de mai mulțori numele d-lui Bocu și al tovarășilor săi noi nu suntem de vină. Motivul este că gruparea lor din atâtea se formează.

Și acest lucru neplăcut a prins totuși bine; acum ați aflat cine se ascunde sub firma anonimă și ireproșală a grupării „primenitoare” care îndrăznește să stea față în față cu comitetul național

Scrisoare din Blaj

Balul reuniunii femeilor române din loc. — Un volumaș literar, „Impresii din Ardeal” — Șorlictăriile „Tribunei”. — Două zvonuri: „D-l A. Ciura”.

După un interval de un an „Reuniunea femeilor” din loc în 28 a. l. c., și-a reluat balul său obișnuit. A fost un bal strălucitor și animat ca întotdeauna, cum rar se dă prin orașul nostru mic, — dar cu o cultură mare, sănătoasă, demnă de reputația lui. Un bal, la care au luat parte toate notabilitățile românești locale, împreună cu alți intelectuali veniți chiar din depărtări. Și că balul a succes așa splendid, e a se mulțumi în mare parte neobositei prezidente: d-na Cornelia Deac, care de mulți ani conduce cu zel, această harnică reuniune pe toate terenele.

În noua bibliotecă ce s'a înființat aici a apărut un nou volum literar, care merită să nu fie trecut cu vederea. „Impresii din Ardeal” de dr. Al. Nicolescu prof. Bucăți frumoase scrisse cu mult sentiment, dragoste și duioșie pentru fermecătoarele regiuni pitorești ale iubitului nostru Ardeal... Din toată ființa acestor plăcute narațiuni și povestiri precise, se desprinde ca un fir de rază, aceea caldă și plăpândă plină de sentiment, care la prima ceteră te mișcă, făcându-te să înțelegi întreaga poezie a bucăților: să trăiești cu autorul.

Și ce-ar lipsi autorului „Impresii” — ar fi un volum nou, mare, din care să se desfășoare întreg talentul d-sale de bun literar, cum noi cestia cari îl cunoaștem, știm să-l vedem. Numai modestia-i curată de n'ar pune vre-o piedică.

Citiseam — întâmplător — în un număr oarecare al „Tribunei” cum acești copii nea-tâmpărați, cu o furie mongolică se năpustesc — ca și asupra multora, cari nu le „convin” — asupra unui harnic profesor și bun român de aici, pentrucă, rogu-te, n'are aceleași vederi ca dumnealor! Dar și-rele lor i-au dat de gol; căci din ele se desprinde întregul lor simbol diavolesc, de a terfeli și batjocuri într'un limbaj de mahala pe toți acei statornici români, cari țin cu trup cu suflet la programul de viață al neamului nostru și la partid pe care țaranul nostru conștient de datorința lui, ales. (Și nicidecum „tribuniști” „noi”, cum cutează a îngâma într'un număr al fițucei lui Mangra, un

nume fictiv dr. A. D.!) Dar una să știți voi gălăgiosilor, că acești oameni de bine, cari întreaga lor viață și-o jertfesc pentru cauza neamului, și de a munci pe toate terenele — și de a crește apostoli neșovăitori în lege și credință și constanți până în sfârșit — să știți băeților, că acești profesori — preoți și învățători pe cari voi, domnilor, cu zimbete ironice îi decapitară-ți pe rând — cumpân-se mai mult decât toți tribuniștii cu toate „valorile (???) lor noi” și decât toate „principiile” d-voastre „independente”.

... Vai vouă copii „îndru-mă-tori...!”

Pe aici prin Blaj circulă niște svonuri, cari se zice, că ar fi ale d-lui Ciura, duiosul scriitor. Cică d-sa de loc nu e de „acord” cu „principiile” „Tribunei” și celorlalți „boboci”, cari, fac „intrasingentul” tămbălău în suchiatele ei coloane!

Nu știu ce să cred. Poate că e așa, poate că nu!...

Dar la tot cazul suntem curioși, că oare d-sa, cum ar răspunde la acelea „interviuvuri” pe cari le îmbia Goga nostru cel Mic, oamenilor „imparțiali”, mai dăunăzi!

Și acum:

Mai declară-te d-le Sever Bocule, mai declară-te și mai fugi pe la Budapesta — și azi mâne te vom vedea fugind și pe la Himalaya după documente!...

Delacodru.

Acordul franco-german. Din Paris se comunică: Comisia senatorială însărcinată cu discuția acordului franco-german a introdus în raportul senatorului P. Bandin o formulă protestând în contra abuzurilor făcute cu convențiile secrete și mai ales în contra adăogirei în tratatele publice, de clauze secrete, care modifică spiritul lor.

Această noțiune depusă de Ribot a fost votată în unanimitate și va fi supusă ministrului de externe D. Poincaré înainte de a fi publicată.

Intoarerea lui Sarafoff la Constantinopol. Din Constantinopol vine știrca, că ministrul Bulgariei, Sarafoff, s'a înapoiat la postul său și a înapoiat lui Assim-bey, care a fost mai înainte ministrul Turciei la Sofia, însemnele „Meritului civil” în briliante.

Schimb de telegrame între Fallieres și regele Angliei. Regele Angliei a adresat din Malta o telegramă președintelui Fallieres mulțumind pentru cinstea ce i-s'a făcut trimițându-se o escadră franceză spre a-l saluta. Regele relevă frumoasa înfățișare a escadrei.

Fallieres a răspuns mulțumind pentru sentimentele exprimate de rege cari vor fi adânc apreciate de națiunea franceză.

Demisia ministrului coloniilor din Portugalia. Din Lisabona vine știrea că în urma divergențelor de păreri ce s'au produs în consiliul de ministri, între ministrul coloniilor și colegii săi, cu privire la anumite clauze din proiectul de arendare al liniei ferate trans-africane Loanda-Ambaca, președintele republicii a primit demisia ministrului coloniilor. Ministrul justiției va exercita ad interim funcțiunile ministrului coloniilor.

Reorganizarea marinei turcești. Ambasadorul turc în Berlin a început tratative cu ministrul de marină din Germania, din scopul ca Germania să trimeată în Turcia un vechiu și experimentat ofițer de marină german, pentru reorganizarea și dezvoltarea marinei de războiu a Turciei. Instructorul englez de până acum, care se află actualmente la Londra, nu se va mai întoarce probabil la Constantinopol.

Contractul său cu guvernul turcesc expiră anul acesta.

Dacă Turcia va angaja într-adevăr un instructor de marină german, e probabil că și ceilalți ofițeri englezi vor fi înlocuiți cu ofițeri germani.

Situația în China. Revoluționarii cari acum au pătruns în mare număr în Peking nu mai pot fi oprți a pregăti apropiata cădere a capitalei. În China nordică e o mare agitație în vederea abdicării dinastiei, care se așteaptă penru mâne. Prinții man-çurieni au pus la cale din nou discuțiile interminabile pentru a salva dinastia printr'un mijloc oarecare, n'au avut însă nici acum vre-un rezultat.

Situațiunea politică în România

Campania de răsturnare a opoziției — Bunurile de mână moartă

București, 16/27 Ianuarie.

(ș) În urma violentei campanii de răsturnare, pe care opoziția unită a întreprins-o în privința guvernului Carp, situațiunea politică internă din țară s'a complicat. Partidele liberal și conservator-democrat s'au unit spre a sili partidul vechilor conservatori de a pleca dela putere. Lupta dintre partide s'a pornit cu o îndârjire cum de mult nu s'a mai pomenit. Actualele frământări, din cari nu lipsește câte odată nota dramatică, ne reamintesc timpurile opoziției unite care a răsturnat pe Ion C. Brătianu.

Să examinăm, cu ochii omului imparțial, care este situațiunea creiată prin începutul acestei campanii de răsturnare, cum numesc cele două partide din opoziție această luptă politică.

Se știe, că chestiunea care a contribuit în măsura cea mai mare la înveninarea raporturilor dintre partidul dela cărma țării și între opoziție — mai cu seamă cea liberală — este chestiunea tramvaelor. Cetitorii noștri cunosc, din articolele noastre precedente, această chestiune în trăsăturile ei generale.

Invinuirea ce li s'a adus frunțașilor partidului liberal de către conservatori, că ar fi profitat de întemeierea unei noi societăți de tramvae în capitală spre a spolia comuna în folosul lor propriu, a stârnit o nemulțumire adâncă în sânul liberalilor și această nemulțumire este una din principalele cauze ale acestei campanii inversunante.

Cel de al treilea partid de sub șefia dlui Take Ionescu s'a aliat cu liberalii spre a provoca, cu puteri unite, retragerea guvernului Carp. Conservatorii-democrați au și ei motive serioase de a grăbi isbucirea unei crize de guvern. Ei speră, după o opoziție de patru ani, să vie la putere continuând un guvern pur Take Ionescu.

După retragerea sa din parlament, care a avut loc înainte de sărbători, opoziția a început, acum de curând, o energetică luptă extraparlamentară, convinsă că o serie de întruniri publice și de manifestațiuni de stradă va avea drept urmare slăbirea actualului regim urmată de căderea lui.

La 8—21 ianuarie opoziția unită a ținut, în capitală, o mare întrunire publică, cu numeroși delegați din provincie. Au luat cuvântul numai cei doi șefi ai ei, d-nii Take Ionescu și Ionel Brătianu. Întrunirea a fost scurtă dar a fost urmată de o manifestație de stradă și de scandaluri și încăierări cu poliția și cu armata, care au durat mai multe ore. Forța publică însă, grație unui tact pe care trebuie să-l recunoaștem, a știut să împiedice o încăierare ce ar fi putut să aibă urmări mai grave. Mulțimea de opozanți, care voia să pătrundă pe calea Victoriei înainte până la palat, a fost în sfârșit împrăștiată.

Această întrunire și manifestație n'a avut efectul dorit de opoziție, dar ziarele adversare guvernului scriu că ea n'a fost decât începutul unei campanii care e departe de a-și fi ajuns apogeul.

O săptămână mai târziu, duminică

trecută (la 15—28 ianuarie) a ținut partidul conservator dela guvern o mare întrunire publică, fără delegați din provincie și fără a fi urmată de violente manifestațiuni de stradă. Au luat cuvântul miniștrii: Nicu Filipescu, D. S. Nenișescu, C. C. Arion, Alex. Marghiloman și Barbu Delavrancea. Dela Eforie, unde s'a ținut întrunirea, mulțimea s'a dus la primărie, manifestând în mod pașnic. Aici a ținut un discurs și primarul capitalei d. D. Dobrescu.

În cuvântările lor domnii miniștrii au îndemnat pe cetățeni la respectul legii și al liniștei publice, au arătat care este opera patriotică de până acum a actualului guvern și care va fi cea viitoare. Au rugat pe cetățeni să aibă încredere în acest guvern care și-a propus a aduce o mulțime de legi salutare, în parte deja votate și sancționate.

D. N. Filipescu, ministrul de războiu, a arătat că situațiunea financiară a țării este excelentă. Guvernul a redus 15 milioane din dările plătite de clasele sărace. Față de situațiunea turbure de afară, guvernul a contribuit la întărirea armatei (Aplauze). Se va vota, zilele acestea, legea bunurilor de mână moartă, prin care se va realiza o nouă împroprietărire a țaranilor.

Atât avem de spus despre lupta dintre guvern și opoziția unită. Așteptăm desfășurarea evenimentelor politice cu ferma convingere, că patrioții din capul țării vor ști să aleagă întotdeauna calea ce duce la progresul continuu, la întărirea și la gloria țării!

Chestiunea vânzării bunurilor de mână moartă (a persoanelor juridice), la țărani, preocupă foarte mult guvernul nostru, partidele și opinia publică. Este vorba aici — cititorii noștri își aduc aminte — de parcelarea unor întinse moșii cari aparțin persoanelor juridice (societăți, fundațiuni) și vânzarea lor la țărani. Printr'o lege, care tocmai acum se află în formă de proiect în fața corpurilor legiuitoare, actualul guvern conservator vrea să facă o nouă împroprietărire a clasei țărănești.

Știm ce rea este încă situațiunea țaranilor noștri. De aceea, ca patrioți, trebuie să primim cu cea mai mare bucurie acest proiect de lege, unul din cele mai importante sau chiar cel mai important din cele aduse înaintea parlamentului țării de guvernul P. P. Carp.

S'au făcut, din diferite părți, oarecari obiecțiuni cu privire la chestiunile de amănunt. Unii susțineau ca să se exceptioneze dela rigoarea legii proprietățile acelor persoane juridice cari au un scop de binefacere sau scopuri culturale. Dacă s'ar fi admis însă această excepțiune — cerută de cei interesați — atunci s'ar fi sustras dela aplicarea legii întinse proprietăți: tocmai acelea de a căror parcelare este nevoie, și s'ar fi distrus principiul frumos al acestei legi.

Mai sunt și alte chestiuni de amănunt încă nelămurite. Astfel s'a propus să nu se exceptioneze nici pădurile (așa de utile populațiunii rurale) și nici proprietățile rurale ale societăților de asigurare. Ar fi bine

ca legea să se voteze cu aceste amendamente.

În orice caz credem că nu trebuie să se facă nici o dificultate, pentru chestiuni de formă sau de amănunt, pentruca principiul pus de guvern: o nouă serioasă împroprietărire a țaranilor, să iasă triumfător.

Scrisoare d-lui Horia Petra-Petrescu

Citind articolul d-voastre din „Românul”, m'am simțit dator să vă comunic că propunerea făcută de d-voastră în „Cercuri de cititoare” nu poate fi cu totul necunoscută printre români. Aceasta o spun fiindcă ceea ce propuneți d-voastră am practicat și noi, câteva prietene și tineri, deși nu chiar în felul contemplat de d-voastră.

Anume, înainte cu câțiva ani eram în orașul N. mai multe fete absolvente ale școlii civile a „Asociațiunii”.

Venind de acolo cu inima plină de dor de a cunoaște istoria și literatura românească, căci în școală, în înguste cadre ale lecțiilor de literatură, ni s'au putut da mai ales numai îndrumări, acasă fiind sprijinite numai de părinți, cari doreau să ne dea o educație adevărat românească și cari dispuneau de bibliotecă destul de frumoasă, am început să citim atât operele vechilor scriitori, cât și tot ce apărea nou.

Împinse deci de dorința de a ne spune impresiile despre cele citite și de a gusta împreună din comorile literaturii noastre, ne-am constituit într-o mică societate de câteva fete și câțiva tineri, cari ne întruneam în fiecare săptămână într'un „journal” și petreceam câteva ceasuri citind și discutând. Și ne întruneam cu cea mai mare regularitate, căci ne făceau mare plăcere aceste discuții — câteodată aprinse — și în felul acesta ne înmulțiam cunoștințele ușor și plăcut.

Afară de aceasta ne simțeam dator să urmărim publicațiile de prin reviste, și dacă găseam ceva frumos, ori citiam și celorlalți, ori ne făceam atenți unul pe altul asupra vre-unei poezii, nuvele sau articol interesant.

Citiam mai ales poezii, căci când era vorba să citim proză, nu puteam face ca și societatea despre care vorbiți d-voastră: să hotărâm în mijlocul societății ce să citim. Nu, căci e cu totul altceva să alegi din raftul de cărți pe nimerite o nuvelă germană a unui scriitor bun, și altceva să iai una românească tot a unui scriitor bun, care să fie potrivită spre scopul acesta.

Și de ce?

Fiindcă în proza noastră românească sunt puține operele pe cari citindu-le, respective ascultându-le să nu dai peste scene, cari te pot face să roșești.

Aici găsim noi femeile, marele defect al literaturii românești! Mai ales în operele scriitorilor tineri prea se imitează felul ușor și frivol de expunere din literatura franceză. Astfel multe serieri minunate, a căror lectură e o adevărată revelație sufletească, strică impresia bună prin scene cari ori ar putea să lipsească, ori ar putea fi predate mai învălit, nu așa drastic.

Examinând lista de cărți propusă de d-voastră, am găsit, că din acest punct de vedere, nu sunt potrivite chiar toate pentru „cercuri de cititoare”. S'ar putea ceti „cu glas tare” într-o societate de domni și dame d. e. nuvela „Zoe”, din „Păcatele tinerilor” de C. Negruzzi, sau „Sultânica” și „Paraziții” lui Delavrancea sau multe din nuvelele lui Sadoveanu? Nu! Și aceasta nu din simț supra-fin de pudoare, ci fiindcă jignesc simțul femeiesc de bunăcuviință.

De aceea ar fi de dorit: „mai multă morală în artă”.

Altfel propunerea d-voastră de a se constitui „cercuri de cititoare” e foarte bună și pentru motivul, că pe acestea cale s'ar putea mai ușor desvolta gustul de citit, care — durere — deși în timpul din urmă se citește relativ mult, totuși e încă foarte înăpăiat la noi, și s'ar prețui deajuns literatura românească. Cunosc dame cari nu vreau să recunoască frumusețile literaturii noastre, ba unele chiar o disprețuiesc, deși e destul să cunoască și numai serierile celor din urmă zece ani pentruca să se poată convinge, că trăim un timp de înflorire literară și că și românește se poate scrie tot așa de frumos ca și în alte limbi.

O cetitoare.

Articolul dlui Sever Bocu

În numărul de azi al „Tribunei“ d. Bocu reeditează un articol al său, publicat înainte de asta cu câteva săptămâni în contra d-lui V. Goldiș. D. Bocu crede, că articolul acesta este grozav de inteligent și — zdrobitor.

D. Goldiș a răspuns odată acestui articol și nu ar avea decât să — reediteze și dânsul acest răspuns. N'o facem însă, ci reținem aci o singură minciună a d. Bocu D-sa zice: „Când unchiul său Iosif Goldiș, trădase ca Mangra azi, partidul național, el (d. V. Goldiș) fu cel dintâi, care rupse ori ce legături cu dânsul și ca un nou Brutus l-a executat. *Ce-i drept mai târziu a votat cu dânsul la alegerea de episcop din Arad*“.

Iată minciuna încornurată. Doar d. V. Goldiș nici nu a fost deputat sinodal, când unchiul său Iosif Goldiș a fost ales episcop.

Această clasică minciună caracterizează întreg articolul d-lui Sever Bocu.

Mai zice d. Bocu, că d. Goldiș are în calitatea sa de secretar konzistorial „adaus personal“, pe care i l'a făcut unchiul său episcopul Goldiș.

O altă minciună. D. V. Goldiș a primit ca secretar konzistorial plata, pe care a avut-o și antecesorul său în serviciu, d. Ion Lengeru, minus cvartirul gratuit și întreagă proviziune la episcopul, pe cari le avusese d. Lengeru.

D. Bocu susține că „nici unul din asesorii mai vechi în slujbă“ nu au adause personale. *Este a treia minciună* a dlui Bocu, căci toți asesorii referenți mai vechi în slujbă au adause personale la Konzistorul din Arad.

În întreg articolul d-lui S. Bocu acestea trei cazuri erau afirmații pozitive și **toate trei sunt minciuni.**

Celelalte fraze de spirit ale d-lui S. Bocu sunt pleavă, fără nici un conținut real și pozitiv, la care s'ar putea da vreun răspuns. D. Bocu să-și precizeze acuzele, cu „n'a rămas dator niciodată nimănu“, „blestemele mamelor nenorocite“, „n'a nenorocit femei“ și celelalte. Se va da răspunsul la toate.

Și se va constata, că d. Bocu în articolul său, din care am scos la iveală de astădată numai cele 3 minciuni mai isbitoare, a mințit de atâteaori, de câteori a pus o frază pe hârtie.

D. Iulian Pagubă și — superficialitatea

Iată două nume (cele 2 ultime), cari nu le prea poți desbina de olaltă.

Acestea două noțiuni ies de sine la suprafață din articolul „Să ne lămurim“ publicat în „Tribuna“ nr. 286 (1911).

Adevărul trebuie să-l recunoaștem! D. Pagubă, dascălul cu „pricina“ acum s'a lăsat: nu face nici politică nici gramatică...

Nu! D. Pagubă în articolul „Să ne lămurim“ măia la refec pe mine și pe d. D. Boariu, pe motivul, că noi i-am fi răstălmăcit scrisesele d-sale „neînțelegându-i „sinceritatea“ și „inima bună pentru dascăli!“.

Deși nu ar prea avea sens, ca să ne ocupăm de d. P. cum am zis în primul meu răspuns din nr. 282 al prețuitului nostru ziar „Românul“, totuși sunt silit a mai spune câteva cuvinte la lămurirea d-lui P., căci am ajuns în poziția, că „dacă copilul nu-l muștruluești bine, își iese din pele“, cum se zice.

Ce mă privește pe mine, îi răspund eu, ce-l privește pe d. Boariu îi va răspunde dânsul. Eu nefiind acasă, răspund cam târziu.

D. P. în articolul său, în fond zice cam următoarele: 1) nici prin gând nu i-a trecut, ca dânsul să batjocurească — corpul învățătoresc; 2) ceea ce a scris, a scris din interesul său mai bine sinceritatea cea mare, ce nutrește față de cauzele noastre școlare și cu scopul ca să îndrepteze răul; 3) inoportunitatea intrării învățătorilor în congres nici nu o motivează cu împrejurararea, că încă nu suntem bine organizați, precum și cu aceea, că nefiind armonie între partidele noastre politice („Românul“ și „Tribuna“) nu ne putem avânta în luptă și 4) că expresia, de „mameluci“ a înțeles-o numai la d. Iosif Moldovan, căci „numai cu dânsul are de lucru“ zice d. P. mai adăogând, că atunci, când a zis „2—3 mameluci“ a greșit numai cu numărul.

Ce privește aserțiunea primă, că nu a avut de cuget, să ponegrească dascălimea e un adevăr sfruntat dela d. P. deoarece expresiunea „mameluci“ nu e în nr, singular, ci plural, dar să fie chiar în singular, cum voieste să se mândrească înaintea colegilor pe cari i-a stropit cu noroiu și atunci gândul dlui P. e foarte tulbure... căci precum sunt informat din prilejul unei călătorii ce am făcut în sărbători la casa părinților mei, d. Iosif Moldovan e cel mai distins învățator din dieceza Aradului și ca atare e prezidentalul Reuniunii arădane. Și chiar să admitem, că d. P. ar avea de aranjat treburi personale cu d. Moldovan și atunci un dascăl de caracter, un dascăl cum se cade: *un dascăl limpede la cap nu-și terfelește principiile*, convingerile cu cari se laudă, ci luptă bărbătește înainte după cum e și dorința multimei.

Și apoi dle Pagubă! d. I. Moldovan mai întâi e dascăl și apoi numai, e Moldovan.

Dar ce să-i faci? La d. P. lucrează patima și invidia presărate cu bună doză de ambiție proastă „care provine mai ales din o cultură improvizată, din o cultură superficială“ zice marele Gladstone.

Pro secundo! Judecând din punctul precedent, reiese că d. P. ce a scris, rău, bine cum a scris, a scris nu din interes sau sinceritate, ca să îndrepteze răul, cum se girează, ci a scris din ură, patimă față de președintele reuniunii sale, dar recunoaște singur, că în același timp ceea ce a scris, a scris „pe scurt și fugitiv“, va să zică superficial.

Iar după atare metodă nicidecum d. Pagubă nu va putea contribui la sanarea răului, ci mai vartos îl va ameliora, cum a făcut și în cazul de față, fiindcă d-sa cu scrisesele nesăbuite numai a bruscat nimbul corpului inv. nu numai din dieceza Aradului, ci din toată metropolia noastră deoarece a fost vorba de candidare la congres. Relativ la punct 3) argumentele d-lui P. cari pledează contra intrării învățătorilor în congres, iarăși de fel nu sunt serioase. Cum adevă? Dacă „Tribuna“ se va certa cu „Românul“ 10 ani de zile, învățătorii 10 ani, să nu candideze la congres! Slabă logică! Aceasta nu mai e logică de dascăl, ci de un preparant și încă slab.

Cum că nu am fi organizați bine, cum spune d-nul Pagubă nu-i adevărat, e cam soră cu minciuna d-le P. deoarece, după cum mi-a comunicat în călătoria mea un venerabil preot, d-nul P. chiar și în anul acesta a umblat, ca să devină membru ales într'un sinod protopopesc, unde a mai fost dar „părinții pruncilor“ l-au făcut nitat deși funcționează de câțiva ani în comună. Iată încă o notă nouă a d-lui P. care în alți termeni se numește falsitate... Ce privește aserțiunile mele peste tot — *le pot adevări — în caz de lipsă și prin documente.*

Cele susținute de d. P. în punct 4) așa cred eu, nu mai cer nici un comentariu — deoarece sunt atinse în punctele (răspunsurile) precedente. Din totul evident apare, că d-nul P. e un om de rea credință, neconsecvent, fals, e coplesit de o ambiție proastă și mai presus da toate e un om superficial care el singur nu e în curat cu sine însuși: nu e în curat cu aceea ce face și zice.

Nu sunt omul epitetelor, dar când d. P. ne face mameluci dându-ne sfaturi și lecții „ca să citim și scriem“, pe lângă cel mai mare optimism nu-i poți retăcea meritele și vrednicile ce le are! de îndrumător al dascălilor!

Pe lângă toate metehnele încă ce dl P. le are, se avântă și la un pic de satiră. Imi zice, că ar veni și cu unele sfaturi de organizare, dar i-e frică de sentinela dela graniță și că nu ar voi să

apară nici măcar de „puțințel“, mai ironizându-mă că cine știe în ce colț de țară mă voi fi aflând.

Să ne lămurim dar!... Deja e dovedit, că d-l P. nu e harnic de sfaturi, căci le explică tot pe dos. Prin ambii articoli, dl P. a dat dovadă, că în lucruri serioase nu e nici măcar — puțințel!

Ironia dlui P. cu „colțul de țară“, provine din nesuficiența de limbă a dsale.

Eu am semnat: „învățător în graniță“ și nu „la graniță, expresia primă are înțelesul, că eu funcționez într'un anumit ținut și cunoscut al țării în graniță (în josul Dunării). D-l P. necunoscând bine mlădierea propriei limbi, i se năzarește... că mă voi fi aflând prin cott. Cic ori Maramureș sau Dzeu știe unde!...

Nu sunt eu dle P. la graniță, ci în graniță! Sau, dacă d. P. e așa curios pe comuna mea, îl rog să-mi spună adevărat: pentruce a părăsit Bihorul așa fără vreme, și apoi la proximalul răspuns, ies și eu cu numele comunei mele!

— Pentruce își face atata de lucru d. P. cu „baroasele“, am întrebat pe domni cu cari am discutat?

— Ca să lovească în adeptii ziarului „Românul“, imi zice unul:

— Nu aveți drept domnilor, ne zise al doilea. Eu cunosc mai bine pe d. P. El pentru aceea face atata vorbă de „baroase“, fiindcă d. P. a trecut prin metamorfoze... până ce și-a câștigat 1 și jum. de preparandie, căci celelalte cu evaluează cu tot și le-a improvizat la un singur curs de vară...

Aci am rămas — bărbați! Acum înțelesei și, vezi bine, cine ne dascălește, cu sfaturi și povețe.

D. P. însă știe a fi și serios! La finea lămuririi sale, ne zice, că trecând ferile Crăciunului, trebuie să intre în școală și astfel nu mai are vreme de discutat.

Foarte frumos! Decât, că atunci când a ofenzat corpul didactic nu au fost ferii de Crăciun.

Ce însemnează aceasta? Nimic alta decât că acum d. P. fiind dat de gol, să nu zicem chiar compromitat, voieste să se scuze cu demitate... prin împlinirea datorinței în școală. Grav om!...

Într'un rând am cugetat să vin cu o propunere, dar iarăși m'am resgândit, că d. P. nici măcar atata osteneală nu merită ci mai cuminte lucru va fi, ca pe d. Pagubă să-l lăsăm să se bălăbănească în apele lui, căci:

La așa cap, așa căciulă!

Ioachim Versigan,
inv. în graniță.

O constatare

Față de afirmația calomnioasă, că eu i-aș fi rămas dator cu ceva fostei mele soții, de care m'am divorțat acum 11 ani, constat, că tribunalul a pronunțat sentința de divorț din vina ei, nerecunoscându-i absolut nici un drept la vreă intertenție. Cu toate acestea i-am dat din milă o sumă foarte considerabilă în raport cu starea mea materială.

Vasile Goldiș.

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela orașe și sate. Sub titlul **Din cele trecute vremi**, însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onițiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească „Concordia“ din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto postal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la „Librăria diecezană din Arad, strada Deák-Ferencz, nr. 33.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

Dela frați

ROMANIA

Un budget de 503 milioane. Culegem din ziarul bucureștean „La Politique” date asupra noului budget român. Comisiunea bugetară a camerei române se va reuni în curând pentru a lua cunoștință de noul proiect al budgetului general al statului pe exercițiul 1912—13, care va fi depus pe biroul adunării.

Cheltuielile diferitelor ministere și servicii publice, așa cum au fost înscrise, ar ajunge în acest moment suma de 503 mil., față de 477.745.230 fr. al budgetului încurs. Precum se vede, proiectul de budget pentru exercițiul viitor va fi cu 25 milioane mai mare decât cel actual și va trece cu 3 mil. cifra de o jumătate de miliard.

Putem înregistra deci cu o vie satisfacție situația necontentit prosperă a țării noastre și a finanțelor noastre din ce în ce mai înfloritoare.

Nu trebuie deci uitat, că această prosperitate provine după ce s'a făcut o reducere de 15 mil. din spinarea contribuabililor.

S'a mai alocat apoi 25 de milioane armatei peste sumele înscrise în budget.

S'a mai acordat 31 milioane pentru trebuințele căilor ferate și patru milioane pentru construcții de școli.

Elasticitatea budgetului român a permis ca să se facă față tuturor trebuințelor de jumătate de miliard fără a se recurge la vre-un împrumut nou sau a se pune vre-un nou impozit.

BUCOVINA

Studentii români din Cernăuți și Rutenii.

În rândurile studentimei universitare române din Cernăuți a provocat o mare indignare însinuarea ziarului sub patronajul ruten „Bukowiner Post” că Miron Calinescu n'ar fi român de naștere.

Ziarul în chestionează cănta să producă date istorice în susținerea acestei afirmațiuni, după care d-rul Miron Calinescu a fost ca student la facultatea teologică rutean get-beget și că s'a lăsat atras de curentul românizator ce domnia pe atunci intrând apoi în rândurile naționaliștilor români.

Această încercare a rutenilor de a reclama pentru dansii elementele mai distinse din societatea românească nu este prima și nici, poate, cea din urmă. Ei merg cu neobrăzarea până într'acolo încât susțin că întreaga populație românească din Bucovina ar fi descendentă a slavilor emigrați în țară.

Adevărurile istorice, stabilite în multe statistice oficiale, sunt pentru ruteni floare la ureche.

Negreșit că atitudinea rutenilor n'a putut fi lăsată fără un răspuns energic din partea românilor.

Societatea academică „Junimea”, al cărei membru fusese arhimandritul Calinescu, s'a întrunit imediat pentru a discuta răspunsul ce trebuie dat îndrăzneților profanatori ai memoriei marelui român, ce a fost d-rul Miron Calinescu.

Fusese vorba să se organizeze o demonstrație în fața redacției ziarului „Bukowiner Post”, dar s'a renunțat momentan la acest plan.

Studentimea e indignată și va aviza în curând la mijloacele de satisfacțiune.

BASARABIA

Serbările anexării Basarabiei. Se împlinesc anul acesta o sută de ani de dureroasă amintire a răpirei de către Rusia a Basarabiei și incorporarea ei la imperiul moscovit, protectorul creștinătății... și urgisitorul atator creștini-români. În memoria acestei anexări vor avea loc niște serbări iubile în luna mai. Prin felul mișelesc însă în care Rusia s'a făcut stăpână pe acest pământ românesc, ea va trebui să-și aducă aminte anul acesta de un act rușinos, iar nu de o glorie. Și în adevăr, ea se va ascunde acum când se va vorbi de faptele sale săvârșite cu o sută ani înainte, căci după ultimele dispozițiuni, serbărilor li-se va da un caracter local și vor fi prezidate de guvernatorul Basarabiei.

— Ziarul „Românul” se află de vânzare în București la Mihail Vlad proprietarul chioscului de cărți și ziare, — Calea Grivița.

Serată etnografică în Brașov

— Impresii și reflexii —

În fine după multe sbuciumări, după atâtea lupte cu neajunsurile câte au trebuit să fie înlăturate s'a înlăturat și marea idee... Căci pe lângă o voință puternică îți mai trebuie și altceva, ca tu popor sărac materialicește și cu un trecut cultural nu tocmai bogat, să însuși respect străinilor și să-i faci și pe dușmanii tăi să-ți recunoască calitățile și însușirile bune și să-ți le respecte.

A și iut-o asta bine comitetul „Reuniunii femeilor române” din Brașov în frunte cu vrednica prezidentă d-na Maria Baulescu, când a plănuțit să aranjeze aici cu concursul artistului Bănuțiu o „serată etnografică”.

Îi zic „serată etnografică”, cu toate că n'a fost numai atât; a fost o întreagă expoziție. Au fost, așa zicând, expuse aici și admirate aproape toate jocurile naționale, legendarele noastre jocuri, pe cari le-a gustat odnoară cu atâta delicia regele cu gesturi rafinate Ferdinand al III-lea cu întreaga suită sa, după cum ne spune cronicarul... A mai fost expus aici portul nostru național, care a stârnit atâta admirație printre străini și de care regina-poetă Carmen Sylva e atât de mândră, că-l poartă...

Locul destinat pentru serată a fost sala de teatru a hotelului „Redoute”, al cărei aranjament dovedea un gust fin, delicat până la discrețiune...

Covoarele de țesături cu motive ramânești îți șopteau par'că încet, că aici are să se desfășoare o acțiune mută, dar grăitoare și din șoptul lor mi-se părea, că deslușesc o poveste dulce, povestea trezirii unui neam...

Priviri pline de dor și curiozitate se îndreptă rugător în spre scenă, a cărei cortină ascundea un mister dulce, răscolitor de inimi...

Deodată între acordurile line ale muzicii, cari cu o bruschetă fermecătoare se preschimbă într'un mars, se ridică cortina. Apare dșoara Miți Baulescu într'un frumos costum românesc, însoțită de alte câteva româncuțe... La un moment dat răsnetul vioarelor se îmbrățișează drăgăstos cu vocea dulce, plină a dșoarei Baulescu în executarea frumoaselor cântece naționale... Un rotol de aplauze și un splendid buchet au răsplătit pe cântăreață. Apoi rând, pe rând, ca într'o feerie urmează jocurile naționale: Hora, Lugojana, Ardeleana, Invărtita, Bătuta și Călușerul, jucate cu mult simț și pricepere. Nu știi ce să admiri mai mult, varietatea diferitelor costume, care de care mai frumos, ori frumusețea jocurilor executate cu o rară preciziune... Ochii îți fugeau de pe simplul elegant al costumelor bănățanești din grupa Lugojanei, — printre cari atrăgeau atenția două figuri brunete încadrate în negrul alor doi simpatiei tineri bănățeni, — la bogatul fastuos aranjat al costumului de Săliște. Nu mai puțin plăcută impresie au făcut celelalte porturi, căci erau reprezentate aici aproape toate ținuturile românești cu porturile lor...

Punctul culminant a fost apariția Călușerilor în frunte cu artistul d. A. Bănuț. Aici artistul s'a întrecut pe sine însuși... A jucat. Cu ce succes? O mai spusese cândva: „ă la Bănuț”... O mare de aplauze a arătat iubirea publicului față de acest preot al artelor românești...

În fine după un defileu solemn al debutanților se reprezintă în sala de dans ultimul punct: „Hora fetelor” jucată la melodia fermecătoare a fluierului, pe care-l stăpânește bine muzicantul român d. I. Russu.

Prinse de mâni cele vre-o treizeci de româncuțe prind la horă și jucând:

„S'adună 'n cerc și iar se'ntind
„Și bat pământul tropotind
„În tact ușor...”

...În săltatul lor acompaniat de trilirile fermecătoare ale fluierului, cu cari se mărita propriu-le cântec dulce, ele păreau niște zine din povești menite să toarcă 'n jocuri și cântece soartea neamului atât de certat până acum...

Și cercul se 'ntinde larg... larg... până ce un flanc al lui se atinge de o scumpă relievie: un scaun rămas de pe timpurile legendare ale lui Vodă-Cuză și așezat într'un pompos cort cu păreții din țesături naționale... E un monument solemn, sărbătoreț... Mi-se părea, că pe deasupra noastră plu-

*) Cronicarul ungur: Istvánffy.

tia prin atmosfera gravă, sărbătorească duhul marelui întemeietor de țară unită, și tare...

Succesul serii de 14 ianuarie v. înseamnă fără îndoială un început de nouă epocă în istoria culturală a românilor din Ardeal. El e un frumos îndemn de muncă atât pentru harnicul comitet al „Reuniunii femeilor române”, cât și pentru vrednicul apostol al „Societății pentru fondul de teatru român”... Căci e atâta amar de vreme de când se tot duce lupta cu greutatea începutului și nu ne mai vedem visul realizat...

Ne-a priit atât de bine, că au avut și străinii ce să admire la noi. Și Doamne, ctm am putea să le impunem o altă atitudine, decât aceea, pe care a avut-o în trecut față de noi, dacă având teatrul nostru național i-am putea face să admire și alte creațiuni românești.

A mai fost de mare însemnătate serata aceasta și pentru noi înșine mai ales pentru tinerime, deoarece ne-a învățat să ne știm cunoaște în deajuns comorile noastre naționale și să ni-le știm prețui...

Incheiu în ferma credință că o astfel de „Serată etnografică” ar fi în stare să contrabalanseze toate ponegririle cuprinse în 20 de conferințe de ale faimosului Apponyi ținute de el în lumea largă și scrise în limba... engleză...

Corresp.

Războiul italo-turc

Lupta navală de lângă Confidah.

Constantinopol. — Guvernatorul din Ymen, desminte versiunea italiană asupra luptei navale din apropiere de Confidah și declară că, canonierele și staționarele turcești din Oppohrek au opus o rezistență euergetică, cauzând mari pagube vaselor italiene și refuzând a se presta.

În cele din urmă a fost distruse două, nu cinci canoniere.

Ciocnirea dela Bengehzi.

Bengehazi — În ziua de 10 ianuarie au avut loc mai multe ciocniri între avantposturile italiene și turcești. Turcii au pierdut 150 morți și răniți. Italianii n'au avut de fel pierderi.

Acțiunea flotei italiene.

Roma. — Vasele de război italiene au bombardat ieri mai multe puncte ale țării turcesc dintre Gaza și Rafak.

În apropiere de Gaza ghiulele vaselor de război italiene au agrișat lagărul turcesc aflat acolo.

Paris. — Din Gadez (Tunis) se anunță că ieri noaptea, un torpilor italian s'a apropiat de coastă. În oraș s'a auzit toată noaptea bubuituri de tun,

Acum câteva zile un torpilor italian a oprit în drum vaporul francez „Tafna” în apropiere de Iabar.

Turcia și blocarea Mării-roșii.

Constantinopol. — Consiliul de miniștri deliberând asupra declarației italiene cu privire la blocarea Mării-roșii, a însărcinat pe reprezentanții otomani în străinătate să atragă atențiunea puterilor asupra angajamentului Italiei de a localiza operațiunile în Mediterana.

Luptele din Homs.

Homs. — Ieri și alaltăieri, două tunuri turcești, transportate din Gharian, au deschis focul din depărtare contra pozițiunilor italiene, dar fără a le pricinui stricăciuni.

Cuceririle Italiei.

Constantinopol. — Dupăcum anunță Poarta Italia n'a blocat decât raionul Wodeidei.

Litere — Arte — Științe

Cărți

A apărut: „Administrația bisericească“ de *Ioan Genț*, protopop gr. cat. în Oradea-mare.

Opul în general e de următorul cuprins: Autonomia provinciei metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. — Scrisorile oficiale. — Religiozitatea și moravurile. — Cultul divin. — Despre sacramente. — Despre sacramentale. — Instrucțiunile bisericești. — Locurile și obiectele sacre. — Autoritățile bisericești. — Secularii, cari stau în serviciu bisericesc. — Comunitatea bisericească. — Beneficiul. — Averele bisericești. — Dreptul matrimonial. — Matriculele. — Cauza școlară. — Fonduri și fundațiuni. — Reuniuni. — Asociațiuni. — Tovărășii. — Cauze administrative de stat. — Dări și taxe. — Cauze de drept privat.

Cartea e o lucrare vastă cu peste 750 pagini în octav mare și la sfârșit cu un indice alfabetic pentru aflarea mai ușoară a materiilor. Materialul precum se vede e bogat, în cunoștințe multilaterale și anume din domeniul teologic — dogmatic, moral, liturgic, pastoral și de drept bisericesc, — din domeniul școlar, din domeniul administrativ bisericesc și din cel de stat.

Ea e un adevărat magazin de cunoștințe pentru cariera preotească, mai ales pentru practica ei, e o colecțiune de legi bisericești, civile și de ordinațiuni ministeriale, aproape în toate cauzele oficiale, ce pot obveni pastorilor sufletești gr. catolici din patrie.

Aici se dau înviațiuni pentru facerea de tot felul de acte, protocoale, rapoarte, suplici, atestate și corespondențe în treburi parohiale. — Se înșiră dispozițiile de legi în ce privește poziția de drept a confesiunilor recunoscute, a neconfesiunilor, se dau formalitățile eșirii din o confesiune și a trecerii la alta, dispozițiile legilor politice-bisericești dela 1894 și 1895 relativ la religiozitatea pruncilor, legile pentru observarea repausului de duminică și sărbători, apoi legile pentru delictele și transgresiunile comise contra religiozității și a moravurilor, anume prin conturbare de religiozitate, prin agitare în contra confesiunilor și prin injurătură.

Se arată normele de procedură bisericească la stăpînirea concubinatelor, legile pentru crăsmărit și pentru restrângerea lui, apoi procedura față de imoralii mai tineri de 18 ani, după legile mai noi dela 1908. Se fac cunoscute dispoziții, deciziuni penale referitoare la cimitire, și un normativ pentru judecătorii bisericești din provincia bis. gr.-cat. de Alba Iulia și Făgăraș cu privire la procedura de observat în cauzele bisericești, civile și criminale.

Dupăce apoi se dau înviațiuni pastorale pentru instruirea convertiților, și a logodiților, pentru catehizare și predicare, se tratează poziția curatorilor bisericești în singurătatea dieceze, patronatul, competența școlară, contribuțiunea pămînturilor parohiale, împărțirea veniturilor parohiale între antecesor și succesor, venitele de sub vacanța beneficiului parohial, congrua parohială și înțegirea congruală după art. de lege XIV din 1898 și după art. de lege XIII din 1909. Se arată apoi cum are să se facă administrarea averii bisericești, rațiunile bisericești înfățișând formulare de inventare despre averi bisericești de elenc al capitalelor bisericești de ziuar la biserică, de rațiuni și de conspect al fundațiilor unei biserici, încheindu-se partea a-aceasta cu lămuriri despre contribuțiunea bisericească și despre ajutorarea confesiunilor din bugetul comunei politice.

Se înfățișează încredințarea (logodirea) după legea civilă, vestirile după dreptul bisericesc și după legea civilă, pedecile de căsătorie atât după dreptul bis. cât și după cel civil și dispensarea dela ele după ambele legi, forma încheierii căsătoriei după dreptul bis. după legea civilă. Se arată convalidarea căsătoriei invalide după dreptul bis., validitatea căsătoriei după legea civilă, procesele matrimoniale după dreptul bis. cu formulare de acțiune, de rapoarte, de protocoale etc.

La matricule e vorba și de matriculele de stat, despre extrasele matriculare bisericești și de stat, apoi despre informațiuni familiare despre matriculele bisericești, despre duplicatele matriculelor bis., coregera matriculară, inmatricularea ulterioară.

În partea, ce se referă la școlile confesionale greco-catolice se precizează inspecțiunea de stat asupra școalelor confesionale, sfera de activitate a comisiunii administrative, inspecțiunea bisericească a școalelor greco-catolice, senatul școlar, averea și contribuțiunea școlară sau cultul, apoi se expun legile școlare dela 1907, salarizarea învățătorului, evincvenalul și procedura în cauzele de contraversă ivite în jurul competențelor învățătoresți, cauzele disciplinare învățătoresți, și remediile de drept în cauza de aplicare și de salarizare, încheind cu normele de drept privitoare la pensionarea învățătorului și cu dispozițiile relative la felurile școli populare, la frecventare, limba de propunere, la plan, la manuale, revizite și examene.

După arătarea dispozițiilor relativ la reuniuni se trece la factorii administrației civile, apoi la remediile de drept în cauze administrative, la datorințele igienice, se citează legile despre economia rurală și pentru pedepsirea transgresiunilor în cauze economice, dispozițiile de legi cu privire la servitorii de casă și de economie, cu privire la săracii din comună, la colectare, și la transgresiunile administrative.

La sfârșit, apoi se arată articolii de lege VI—XII din 1909 despre catastru, despre rectificarea catastrului dării de pământ, despre darea de casă, despre scutiri de dare, despre darea de interese după capital și rente, despre darea generală de câștig de venit, despre dările comunale, comitatense etc., și se fac cunoscute contractele de vânzare-cumpărare, de arendare, testamentul, moștenirea după fețele bisericești, procedura de întabulare, de execuțiune, hărțile de valoare și judecătoria comunală.

Iată aici unele din însemnatele chestii, ce tratează autorul reproducând textual legile, ordinațiunile ca temeiuri.

Dat fiind faptul, că nici seminarele noastre nu pot pregăti în dejuns pe clevi pentru agendele pastorale și nici pentru preoțime nu există încă vre o lucrare călăuzitoare de administrare bisericească, cartea aceasta cu complexul ei de legi în ce privește afacerile zilnice ale preotului și credincioșilor, este o adevărată binecuvântare. Păstorul sufletec va ști să scoată de aici orientările potrivite pentru povățuirea credincioșilor.

Legile sunt reproduse în traducere făcută pe înțeles, sistematizate potrivit. Ici colo se dau și formulare pentru actele de lipsă.

Cartea, ce atât de elocvent probează zelul și competența autorului, e merită pentru preoții greco-catolici din întreaga provincie metropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș, cu ale cărei treburi se ocupă mai pe larg. Dar este de folos și învățătorilor gr. catolici, precum și advocaților, cari se ocupă de afacerile bisericești greco-catolice, și tratând și chestii de interes comun, poate să fie ea de folos și preoților greco-orientale, care încă nu are asemenea îndrumător în afacerile vieții comunale.

Recomandăm deci cu căldură „Administrația bisericească“, celor interesați și notăm, că se poate procura la autor în Oradea mare. Un exemplar legat în pânză costă 12 cor., legat în piele 15 cor., plus speșele postale 76 fileri. Exemplare broșurate nu se dau.

Reminiscente istorice din trecutul munților apuseni ai Ardealului

Am amintit în ultimul meu articol, că munții apuseni, cu administrația proprie, fără amestec al oficiatelor comitatense, erau un asil pentru cei prigoniți în alte părți ale țării și că această stare a durat încă vre-o 80 de ani, dupăce austriacii luaseră în stăpînire Ardealul.

Nu mult timp dupăce se aranjase contribuția muntinilor față de camera fiscușească, schimbând în bani prestațiunile de mai înainte în miere, unt și piei și anume cu 3 zloți valoarea maghiară (cam 3 coroane de azi) de fește-care familie fără de nici un alt obligament. — O întâmplare cu un refugiat în acest ținut a dat buna ocaziune pentru o înfricoșată îngreunare a vieții muntinilor. Această nefericire s'a întâmplat așa, cu un fugar dela țară

— cătană fugită — un maghiar — urmărit în comitatul Albei inferioare s'a strecurat între Topi, ca sărac și cerșetor petrecu mai mulți ani și fu miluit și ajutat. În chipul acesta străbătuse prin toate comunele din munți, a învățat limba și toate datele și a cunoscut toate locurile și relațiunile cele favoritoare muntinilor în privința dărilor publice.

Acest om tare, osos și sănătos dela o vreme umblând pe la casele oamenilor — a cerși — s'a îndrumat să-și mai capete scăpare de foame și cu lucrul mânilor sale și nu numai tot cu cerșitul. Oamenii îl chemau la lucru pe mîncare și câțiva cruceri plată.

Priveagul acesta însă nu a urmat a se îndrepta cu lucrul, deci oamenii au încetat de a-l milui, ca să-l silească, ca om sănătos, întreg și tare, la lucru. Dar el, dedat a trăi pe ușor, dar acum nemiluit de nimenea, a început a flămânzi și a se lipsi și de haine.

S'a socotit deci acest depravat a-și câștiga hrană și vestimente pe ușor cu furtul și aceasta cu atât mai bine cu cât el cunoștea mai pe toți oamenii, toate casele și starea caselor, și dacă s'ar întâmpla de a fi surprins în fapta furtului îi da scutintă bezna pădurilor dese și mari ale munților. Omul acest rău dar s'a apucat a prăda la început din marginea pădurilor câte o oaie, capră, vițel, când mai în urmă, ca să-și facă încălțăminte ju-puia și boi.

Pentru astfel de fapte oamenii l-au luat la goană, însă desimea codrilor îl ascundea totdeauna și acuma fiind pândit a început a-și muta locurile, a-și căpăta soți la jaf, stînd în drumul călătorilor, ucidea, prăda, ba aprindea ici-colea din răsunare șurile și poietile biraielor — și altor gazde — ce zăceau pe dealuri împrăștiate, dupăcum se știe de parte de sate.

Se făcuse foarte înfricoșat și nesuferit în munți, dar în timpul verei în acei neumblați codri nu se putea pune mîna pe el; deci la un început de iarnă, pe zăpadă, proaspătă sculându-se toate satele din munți într'o zi asupra lui pe urme proaspete ca pe o fiară sălbatică l-au urmărit în toți munții, până l-au prins într'o pădure dintre Vidra și Tomnatec. Pe ceilalți hoți i-au omorît, însă pe a lor căpetenie legat-l-au trimis la Belgrad, în mîna justiției. Aci el a fost convins și judecat la moarte după obiceiul de atunci.

I s'a publicat sentința dar' el nu și-a perdut prezența. Ca să scape de moarte grozavă a înșințat prin parcalabul temniței pe viceșpanul comitatens, ca să vină la el că înainte de moarte are ceva însemnat pentru împăratul să-i descopere.

Viceșpanul îndată a venit la temniță și condamnatul numai decât îi zice: de mi-se va dărni viața eu voi descoperi un lucru, care împăratului îi va aduce pe tot anul 2—3 mii dobîndă. Doză-trei mii floreni pe acele timpuri era o mare sumă așa cât capul unui blăstămat nu prețuia atât de o parte, iară de altă parte pentru erariul împăratec era o mare dobîndă, care nu se putea trece cu vederea. Deci numai decât i-se promise grația vieței și el descoperi zicînd: în munții Abrudului sunt o mulțime mare de oameni, despre care cărmuirea nu știe nimica, nefiind acolo și neumblînd pe locurile acelea nici solgăbirău nici alte tisturi (oficiali) împăratești. Ei stau ascunși dinaintea ocărmuirii, nici statului contribuția nici fiscalul zecime sau slujbe domnești sau alte datii nu dau, decât o taxă așa de mică, cât ei împărțindu-o între ei pe un pater familiar abia se vine a plăti $\frac{1}{30}$ parte din un cruceriu, când dacă numai după cel mai mic calcul s'ar împărți o dare, ar trebui să plătească 2—3 mii floreni cu atât mai ușor, cu cât sunt oameni tare avuți și au o neguțatorie mare lărgită în Ungaria și Ardeal cu plute, șindilă, lațuri, pari de vie, scînduri, vase de lemn și cu vite.

Eu dacă voi merge cu tisturile în munți, voi arăta toate aceste.

Descoperirea aceasta se primi foarte cu plăcere, robul se slobozi însă sub paza de soldați însoțit de mulți diregători dela comitat și dela camera, se duse în munți ca să arăte în faptă ceace spusese în cuvînt. Din sat în sat, dela casă la casă mergînd a arătat și s'a găsit în faptă toate cele, precum le spuse cu vorba. Acuma tălharul cel mare Varnava se slobozește și vine a se răstigni Hristos cel nevinovat.

Se facu dară o conscripție a pater familiilor și facultăților lor și atunci mai întâi muntinii se supun la o taxă urbarială ca răscumpărare de robote, de oarece fiscalul nu avea acolo pământ nici

măcar de o palmă alodiată pe popor nu-l putea să-l îndatoreze, ci în schimb li-a impus celui cu boi — ori câți ar avea — 5 fl. 12 cr. cel fără boi 2 fl. 36 cr. pe tot anul și la contribuția țării.

Pe calea aceasta s'a pus baza pentru a-i degrada pe țopi din oameni liberi la starea de jobagi, căci ungarilor acum ocrotiți de puterea Austriei le era un mare scandal, ca să fie în Ardeal români liberi și nu iobagi.

R. Patila.

INFORMAȚIUNI

Arad, 31 ianuarie n. 1912

Experiența cu Biblioteca populară a Asociațiunii.

În Bistrița aveam vr'o 35 membrii ajutători, între cari 20 plugari. Broșurile plugarilor însă se perdeau mereu la poștă și reclamele date și plânsurile îmi inspirau temeri serioase, că pe anul viitor vom perde membrii ajutători. Am scris Administrației să trimită broșurile celor 20 plugari pe o adresă și Administrația a făcut aceasta jertfă (căci costa mai mult nefiind 35 membrii). Dar jertfa n'a fost fără folos. Văzând poporul cum împarte, d. Radu, broșurile ieftine în biserică, s'au mai înscris pe la anul nou încă 15 membrii, când mai înainte mă temeam că perdem și pe cei de an.

De aceea: să se aboneze broșurile și să se trimită pe o singură adresă în un sat. Dacă sunt membrii mai puțini, se pot expedia numai după ce au apărut două broșuri — nefiind legate de timp.

O comunică aceasta ca să facă pretutindeni ș.a. Pe lângă aceea că nu se perd broșurile împărțirea lor în biserică, sau peste tot în loc public, e un îndemn vădit ca să se facă și alții membrii. Tot așa s'ar putea lăși și foile populare.

E. C.

Atac pe stradă. Eri mercuri la orele 12 din zi d. V. Goldiș eșind dela Conzistor în drumul său spre casă, înaintea școlii de fete din Arad i-a ieșit în cale individul Iosif Scoopol însoțit de d. Eugen Goga. Scoopol i-a strigat dlui V. Goldiș vorbe amenințătoare și insultătoare. Azi d. dr. Cornel Iancu, avocatul dlui V. Goldiș, a făcut în cauză arătare la forurile competente.

Chemarea gazetărească a „iubiților amicii.”

Ziarul de sub conducerea d-lui Sever Bocu, care mai deunăzi se interesa de colaboratorii noștri literari, pe care avea aerul să-i ironizeze, uitând că altădată era foarte fericit dacă se rătăcea și prin redacția lui câte o încercare de versificare pe care nu lipsea de a o publica în loc de frunte, — așa e cazul cu d-na Roza Covrig — acum găsește că redacția acestui ziar nu ar avea chemare:

„Organul autorizat, zice foaia d-lui Sever Bocu, a fost nevoit să-și adune condeie simbrășe din ceata celor, cari văd în gazetărie o meserie lucrativă, pe care o exerciți în slujba celui care te plătește mai bine, — și nu o chemare pe care o împlinești în slujba neamului și a unei cauze drepte.

Oamenii lipsiți de convingeri, călăuziți numai de dorul de a parveni cu orice preț și condeie simbrășe, care vor să stoarcă soldă cât mai grasă.

Oare n'au răsărit vremile condottierilor evului mediu!”

Că au răsărit vremile condottierilor asta se cunoaște. Dovadă o formează tonul, procedeele și oamenii „Tribunii”.

Când d. Sever Bocu ajunge director de ziar și vice-președinte de sindicat, secretar fiind Iosif Scoopol, ce poate fi redacția în care se fac asemenea minuni decât o pepinieră de condottieri.

Dar cu lucrativitatea și cu solda, s'o mai lase „iubiții amicii”.

Un singur element dintre acelea a fost la noi, nu a scris nici un articol de politică și a fost dat afară de îndată ce s'a văzut cine este. Ei bine pe acela, redacția primenită, îndată l-a și luat în brațe cu mare bucurie, publicându-i primul articol de politică. Este Vernescu, prietenul d-lui Bocu.

Chemare pentru politică, așa cum o face dd. Bocu et C-ie într'adevăr că nu avem. Redactorii „Românului” n'au fost nici la Lipova, nici nu aspiră a introduce în publicistică moravurile asasinatului la răspântie, pe care-l admiră și după care oftează „iubiții amicii”, care atâta cunosc din toată

istoria evului mediu cum se putea ucide, fără răs-pundere.

Cât despre convingerea noastră, despre cele ce scriem, o pot judeca cititorii noștri. Nu dela organul dubios așteptăm complimente în această privință.

Recunoașterea convingerii și a chiemării noastre o găsim de câteva zile în chip strălucit în furia „iubiților prieteni” cărora nu le ajunge toate coloanele incendiare ale pamfletului, pentru a-și arăta toată turbarea de care sunt cuprinși și au scoborât în stradă spre a face gazetărie intelectuală.

II. Sa episcopul Vasile Hossu reînșănătoșat. Din Budapesta vine știrea îmbucurătoare, că Ilustitatea sa s'a înșănătoșat din morbul său, care l-a silit să zacă mai multe săptămâni în sanatoriul d-lui dr. A. Cosmuța, care peste câteva zile îl va putea părăsi. Mercuri l-a cercetat secretarul de stat Emeric Jakabffy, arhiepiscopul de Calocia, dr. Ioan Cernoch și episcopul din Győr dr. Leopold Várady.

Cununie. Dr. Constantin Bucșan și d-soara Claudia Goga, cununați. Felicitări!

„Hora” compoziție de I. Harșia. Se află la librăria Archiepiscopală din Sibiu.

Teribil act de lynchage. Din New-York se telegrafiază că la Hamilton, în statul Georgia, un fermier a fost ucis cu un foc de pușcă, tras din stradă pe fereastră pe când tocmai stetea la masă. Bănuiala e îndreptată asupra a trei negri și trei negrese cari erau în dușmănie cu fermierul. Toți șase inși fură arestați și transportați în închisoare. Ieri, populațiunea albă a dat asalt închisoarei, a pus în libertate pe arestați și-i spânzură pe toți șase, în plină stradă, după care mulțimea trase numeroase focuri asupra cadavrelor lor.

O moștenire de milioane neașteptată. De mai bine de 30 de ani a emigrat din Linz, lucrătorul zidar Franz Mayer, în vârstă de 30 de ani, care era absolut lipsit de mijloace. El s'a îndreptat spre minele de diamant din Africa-de-sub și de atunci nu se mai știe nimic de dânsul. Acum câva timp sosi din Colonia-capului, la Linz, știrea oficială că Franz Mayer a murit în luna decembrie anul trecut, lăsând o avere de 6 milioane. Prin testament Mayer a lăsat această avere la două rude: Leopold Mayer, un fost servitor la poștă, acum pensionar, și fiul acestuia care trăiește în Würtemberg. Imobilele rămase sunt destinate prin testamentul pentru crearea unei instituții pentru copii de buri săraci.

Henry Labauchere, ziarist și bărbat politic englez care a murit zilele acestea a fost un spirit foarte original, căruia îi plăcea să facă uneori câte o poză de mergea vestea.

Într'o zi mergea în Germania.

Ajuns la frontiera franco-germană a văzut cum funcționarii vamali fără nici o considerare pentru înfățișarea sa de gentleman englez, membru în Camera comunelor, i-au desfăcut bagajul incurcându-i lucrurile în chipul cel mai păgănesc.

— Fiți buni și puneți lucrurile în ordine acum, zise el după terminarea vizitei.

I s'a replicat că serviciul funcționarilor vamali nu este de a aranja bagajele pasagerilor.

— Așa? eu vă înștiințez, că am să stau aci până îmi veți da satisfacție. Până atunci însă fiți buni și-mi dați un formular de telegrame.

Ironic un funcționar i-a adus formularul cerut, iar Labauchere a redactat următoarea telegramă:

„Printului de Bismark. Regret împiedecat de a prânzi la tine mâne seară. Sunt reținut aci pentru timp nedeterminat”.

La vama dela Herbsthal, uimirea fu la culme, într'un minut bagajele fură aranjate perfect, iar Labauchere plecă spre Colonia.

Humor englez. Filantropul: „Aci i-a o coroană omule serman”.

Cerșitorul: „O doamne, o coroană! Mulțumesc, vă mulțămesc foarte mult domnule. Vă rog însă primiți acum, să vă invit la un păhar de rachiu”.

Tinerimea de pe Valea Bărgăului invită la serată cu dans urmată de cabaret, care se va aranja sâmbătă, în 3 februarie 1912 în sala cea mare a „Școlii comunale” din Borgoprund. Profitul curat e destinat pentru scop filantropic.

Gustav de Molinari. Economia politică a pierdut unul din măestri ei cei mai venerați: Gustav de Molinari a dispărut în vârstă de 93 de ani. A muncit aproape 70 de ani. Născut în 1819, el s'a dus la Paris, unde în 1844 s'a apucat de jurnalistică.

Partizan ardent al ideilor liberale după numărăoase peripeții a câștigat o mare autoritate pe terenul economiei politice, mai ales după publicarea cursului său de economie politică.

După războiul franco-german, el a luat conducerea ziarului francez „Journal des Debats”. Mai târziu i-s'a încredințat conducerea ziarului economiștilor „Journal des Economistes”.

Aci a muncit peste 30 de ani, fiind de o intransigență ireductibilă în ce privește principiul liberalismului clasic al economiei politice „laissez faire, laissez passer”, principiul „armoniei” ca regulantă a forțelor lăstate libere în manifestarea lor. Ca atare a fost dușman nemilos al școlii intervenționiste și al socialiștilor.

În menționata revistă la sfârșitul fiecărei luni, el dădea câte un resumat strălucit și plin de învățăminte al evenimentelor întâmplăte privindu-le sub raportul celor mai ortodoxe doctrine a liberalismului clasic.

Pe lângă care a găsit timp să scrie numeroase lucrări.

„Conversații asupra comerțului grânelor”, „Evoluția economică a secolului al 19-lea”, „Evoluția economică a revoluțiunii”, „Morală economică” etc. etc.

† **Vasilii cândva Criste,** preot în Giurtelecul-Șimleului, a răposat în 26 ianuarie a. c. st. n. în anul al 67-lea al vieții, 38-lea al preoției și fericitei căsătorii. Înormântarea a avut loc în 29 ian. n. în cimitirul din Giurtelecul-Șimleului. Odihnească în pace!

Invitări. Corpul didactic dela școala fund. elem. de băieți și fetițe din Năsăud, aranjază sâmbătă în 3 februarie st. n. 1912, în sala de gimnastică dela gimnaziu, petrecere cu joc pentru copii, urmată de teatru, cântări și declamări. Se va juca piesa teatrală „Caterina e nevinoată”, de d-na Eufrozina I. Adam.

— **Casina română din Beiuș** va aranja un bal, în favorul bibliotecii sale, duminică în 4 februarie st. n., în sala cea mare a ospătăriei opidane din loc. Inceputul la orele 8 seara. Costume naționale sunt bine văzute. Prețul de intrare: de persoană 2 cor. de familie 5 cor.

Societatea „Dacia Traiană” din București, va sărbători în salonul sediului ei din strada Popa Tatu, No. 26, marți la 24 ianuarie a. c., la orele 3½ fix, **Unirea Principatelor**, printr'o conferință cu subiectul: **Românii Ardeleni și sistemul lor național**, și roagă pe toți bunii români să ia parte. Intrarea este liberă. *Comitetul.*

Promotație. D. Emil Folea, unul dintre conducătorii tinerimei universitare din Cluj, a fost promovat doctor în științele juridice la universitatea din Cluj. Sincere felicitări.

Căsătorie. D-soara Zenuța Popovici și d. dr. Coriolan Grădinaru, își vor serba cununia religioasă în 4 februarie st. n. în biserică gr. or. din Cermei. Sincere felicitări.

Aviz. Vă rugăm să luați la cunoștință, că pentru a putea servi pe economii noștri pentru timpul de primăvară suntem provăzuți a) cu tot felul de sămânțe ca: *lucearnă, trifoi, mazărice, mohor, baldașin* diferite speții de napi pentru nutreț etc. Ne-am îngrijit, ca să avem sămânțe numai și numai calitatea cea mai bună (primissima). Ce privește prețul fiindcă noi pe de-o parte aducem de-odată cantități mari, iar pe de altă parte fiindcă noi nu umblăm după câștiguri mari, suntem în plăcuta poziție să dăm sămânțele cu un preț mult mai mic, decât alții. b) Avem apoi în magaziiile noastre dela Blaj peste 150 de mii pari de brad pentru vie și hemei ori viță americană. Parii sunt lucrați în regia proprie și sunt sortați în patru clase după lungime (3—6 metri).

Vă rugăm să ne încunoștiințați cel mai târziu până la 10 februar de ce sămânțuri aveți d-voastră lipsă. Aceasta dorim să o știm, că dacă cantitățile ce avem n'ar fi de ajuns să mai putem aduce de cu bună vreme tot în înțelesul în voile ce am încheiat deja. c) Tot prin însoțirea „Plugarul” să pot comanda recuisele economice ca: *pluguri, grape, mașini de sămănat, de săpat, mașini pentru tăiatul napilor pentru sfârșitul cucuruzului, mașini mai mari pentru înblătit, cutrierat,*

asemenia stropitori de vie contra peronosporii, cu un cuvânt suntem gata a servi economilor noștri tot aceea de ce au lipsă la purtarea economiei. Pentru sămănăturile din primăvară avem tot soiul de îngrășăminte chimice, (gunoi de fabrică) pe cari la comanda mai mari le putem da cu prețuri de angro. Membrii însoțirii noastre să bucură de favoruri la orice cumpărări. — Cu deos. stimă „Plugarul” însoțire economică-comercială.

Nuntă cu sfârșit dramatic. Sătenii din comuna Dărmănești, în România, se adunaseră să sărbătorească cununia religioasă, ce urma să se celebreze între tânărul Toma Ioniță Prună, în vîrstă de 24 de ani, și fata Eufrosina T. Olteanu. Dar pe când petrecerea ajunsese în toi, și când urma ca mirii și nuntașii să pornească la biserică, s'a întâmplat o nenorocire, în împrejurările următoare:

După obiceiurile tradiționale, la nunțile țărănești se trag focuri de armă, ceea ce provoacă printre săteni veselie și entuziasm. Unul dintre flăcăi, anume Gheorghe G. Vlășceanu, în etate de 20 ani, având un revolver, a voit și el să tragă focuri. Arma fiind însă defectuoasă, glonțele n'a eșit. Dar pe când numitul ținea revolverul cu țeava întinsă spre mulțime și apăsând pe trăgaci, nenorocirea a făcut ca de astădată glonțul să pornească. El a pătruns în piciorul stîng al ginerelui Toma Ioniță Prună, rănindu-l destul de grav.

Acest accident a produs o mare consternare în rândurile nuntașilor, cari cu toții s'au strâns în jurul ginerelui, căutând să-i dea ajutoarele necesare. Insufletirea și petrecerea s'a transformat în dezolare și jale.

Pentru ca nunta să nu se oprească, ginerelul rănit a fost pansat, încălțat cu opinci, urecat în căruță și transportat la biserică. Aci, s'a săvârșit căsătoria religioasă cu graba ce se impunea.

Aviz. Venindu-ne la cunoștință că anumite persoane, despre cari știm pozitiv că sunt în serviciul societăților de asigurare străine, se girează și prezintă publicului nostru românesc ca și cum ar servi și reprezenta banca noastră de asigurare, prin aceasta aducem la cunoștință tuturor celor interesați și celor ce servesc interesele societății noastre, că reprezentanții noștri sunt provăzuți cu plenipotență în regulă extradată de direcțiunea Băncii generale de asigurare. Astfel cei ce nu ar putea produce o astfel de plenipotență, rugăm să nu fie onorați cu nici o încredere din partea publicului nostru.

La timp potrivit societatea noastră va publica lista reprezentanților ei din singuraticile localități, precum și a funcționarilor săi voiajari. Sibiu, la 24 ianuarie 1912. Banca generală de asigurare.

Un proces interesant. În fața tribunalului din Viena au avut loc desbaterile unui proces în împrejurări foarte agitate.

Fiica unei familii din înalta societate, Vilma Sartovitz a intentat proces de calomnie fostului ei logodnic, tânărul fabricant Ernst Sander. Fabricantul s'a logodit acum trei ani cu tinăra fată, pe care a sedus-o și apoi a stricat logodna sub pretext că situația sa materială nu-i permite această căsătorie. Intre cei doi tineri au avut loc mai multe procese, între cari și cel de azi.

În cursul desbaterilor tinăra fată, fiind insultată de fostul ei logodnic, a strigat agitată: „Fac cunoscut tribunalului că acest om a voit să mă convingă să deviu soția unui bătrân bogat, promițându-mi că-mi va da mijlocul să scap apoi de dănsul”. Logodnicul a protestat cu disperare contra acestei acuzații, dar ea a fost confirmată și de mama fetei.

Tribunalul a înaintat afacerea parchetului, care o ridicat contra lui Ernst Sander acuzația de indemn la crimă.

Pățania unui aviator angajat de țurel. Aviatorul Bartell, care era destinat ca aviator pentru armata turcă și pentru serviciul său de recunoaștere avea să primească 10.000 de coroane, a sosit spre surprinderea generală, pe câmpul de aviațiune din Wiener-Neustadt.

El a istorisit cu pichetele de gardă dela granița turcească nu l-au lăsat să treacă granița așa încât el nu și-a putut îndeplini misiunea sa aviatică.

Procesul fraudelor dela căile ferate „Wolga-kama”. Zilele trecute a început înaintea tribunalului corecționar din Petersburg desbaterea generală a procesului intentat conducătorilor societății de căi ferate „Wolga-Kama”. Printre acuzați se află Dimitrie Neratow, fratele locțiitorului ministrului de externe, apoi Solonsky, președintele consiliului de stat. Parchetul acuză pe Neratow și pe complicitii săi de defraudări, înșelăciune și mituire în 27 cazuri. Avera acestora, creiată în chipul pomenit mai sus, se urcă la mai multe milioane. Apărătorii acuzaților sunt advocații cei mai celebri din Petersburg.

Atentat cu dinamită contra unui moșier. Moșierul Kotzevar din Triest, a primit un colet poștal, la deschiderea căruia avu loc o explozie, în urma căreia Kotzevar fu rănit în mod atât de grav încât cu greu va putea scăpa cu viață. S'a stabilit că coletul conținea o mașină infernală încărcată cu dinamită.

Trimițătorul coletului n'a putut fi încă descoperit.

Aeroplane pentru armata chineză. Un ofițer chinez care a învățat aviațiunea la Wiener-Neustadt a plecat spre China cu două monoplane tip Etrich, destinate armatei chineze. Două ofițeri chinezi au mai rămas la Wiener-Neustadt unde așteaptă construirea a noi aparate pentru armata chineză.

Iarăși — sfârșitul lumii. Zilele acestea iarăși s'a găsit unul, care profetește sfârșitul lumii. Se înțelege că noua minciună e tot de origină americană. Spangler Lee, profetul Pensilvaniei ne avizează din nou să ne pregătim, căci sfârșitul lumii este aproape. Încă patru ani, și-apoi — din nou ne vom prăpădi, (trebuie știut, că după profetiile lui ne-am mai prăpădit până acum de vre-o câteva ori). Și e interesant, că numitul „sperialume”, cu toate că încă în 7 rânduri mai prorocise sfârșitul veacului, totuși și de data asta și-a aflat oameni cari să-l creadă.

Marele vizir pe moarte. În anturajul mareului vizir, Said pașa, se declară, că starea sănătății acestuia s'a înrăutățit așa de mult încât o catastrofă este inevitabilă. După cum se afirmă, nu va mai fi numit un mare vizir, ci omul de încredere al junilor — turci, Assim-Bey, va fi numit prim-ministru. Junii-turci negociază cu Seșid pașa, pentru preluarea portofoliului externelor.

„Privighetoarea română”. Cetim în Acțiunea din București: Ziarele engleze din San-Francisco ne aduc ecoul unor succese artistice atât de frumoase încât ele se răsfrâng asupra întregii națiuni care se poate pe drept mândri cu astfel de artiști slăviți.

De puțin timp publicul american din amintitul mai sus oraș — care nu duce lipsa de artiști celebri, — este entuziasmat de splendoarea vocii și gingășia persoanei care întrupează la marele teatru Valencie dificile roluri din opera cu reputație universală cum este Lakmé în care are rolul titular.

Este vorba — și aci începe mândria noastră — de simpatica artistă d-șoara Fregoleska al căru talent face pe puțin expansivii americani să-i deacearnă titlul de „Privighetoarea română”, întru cât această glorie a artei este compatrioata noastră cunoscută nouă sub numele adevărat Elena Drăgulinescu.

Care amator de frumos și de artă nuși aduce aminte de păpușe din povestirile lui Hofman operetă jucată de campania Grigoriu cu concursul eminenței artistice? Cine nu a admirat vocea cea suavă și gingașă care nu era lipsită și de putere, voce ascultată în concertele date de artistă la Ateneu?

Cei cu simțul artistic vor considera frumoase succese ale acelei ce rămâne pentru noi Drăgulinescu drept o răsplătă meritată dar și prevăzută.

Se zice că arta n'are patrie. E poate adevărat. Artistul însă o are și dacă această patrie nu este încă în stare să-i aprecieze meritele trebuie să se simtă mândră când gloria fiilor — sau ficeilor — ei se cântă pe tărâmurile depărtate așa cum e sărbătorită „Privighetoarea română”.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(14)

— Urmare —

— Aveți toată dreptatea, răspuse Cicikof, e un om de tot cum se cade. Și cum a prins în peană frazele administrației sale! Cât își înțelege de bine datoria! Trebuie să dorim patriei noastre mulți magistrați ca acesta.

— Ah! cum știe să observe. nu-i așa, privind pe cineva, — delicateta limbajului și a manierelor, adaugă Manilof făcând o figură delicată de înalt magistrat, care pizmuește pe cel administrat, și de plăcere boernașul își închise pe trei sferturi ochii, ca o pisică, căreia îi treci ușor cu mâna peste urechi.

— E un om foarte primitiv și foarte plăcut reluă Cicikof. Și cât e de îndemânat! Mărturisesc, nu puteam să cred propriilor mei ochi.

Cum să pricepe ce să brodeze dedesupturi pentru lampă perinute și scăunașe! Mi-a arătat o pungă în mărgăritare, care e munca lui... Cu drept cuvânt, eu nu știu dacă degetele de maeastră ale doamnei ar putea să facă mai bine.

— Dar vice-gubernatorul nostru, hai? nu-i și

el un om plăcut? zise Manilof prinzând a manevra din ochi, ca mai adineaori.

— E un om draguț, foarte draguț, răspuse fără a sta la îndoială Cicikof.

— Așa-i, dați-mi voie, cum vi s'a părut șeful nostru de poliție? nu-i așa că-i un om în adevăr plăcut?

— Cum nu! ba chiar foarte plăcut; mai mult, un om brav și plin de spirit. Președintele de curte, procurorul general și eu ne-am bătut în cărți la el; am jucat până la ziua albă. E un brav, un excelent om.

— Ei bine, imi veți spune părerea d-voastră despre soția șefului de poliție, adaugă doamna Manilof; nu-i așa că-i o femeie foarte plăcută?

— O! aceasta e o femeie din cele mai excelente din câte am cunoscut, o femeie esențială, zise Cicikof.

Nu uită apoi să treacă în revistă pe președintele, pe procuror și pe directorul poștei, așa că nu fu uitat nici unul din funcționarii ceva mai însemnați din oraș; și notați, vă rog, că toți au fost găsiți cei mai buni oameni din lume.

„Trăiți la țară mereu? zise Cicikof către cei doi soți.

— Da, cea mai mare parte din timp, răspuse Manilof; uneori mergeam să ne petrecem una, două, trei săptămâni la oraș, numai și numai ca să vedem oameni cumsecade; asta-i neapărat: ai deveni sălbatec, să trăiești mereu surghiunit la țară.

— E foarte adevărat, zise Cicikof.

— Ei da! da, reluă Manilof: ar fi cu totul altceva când ai avea o vecinătate bună; dacă, spre pildă, ai stăpâni la câțiva chilometri... dacă, spre pildă, un om ar locui în apropiere, cu care să poți vorbi oarecum despre lucruri plăcute, despre adevăratul *bon ton*, despre bunul gust și despre manierele lumii, și să urmărești acolo studiul unei mici științe, nu-i așa?... lucruri de acele. ha! cari desmortește sufletul, înțelegeți! lucrurile acelea cari fac să-ți crească aripi... ca să sbori...”

Manilof avea de sigur aici să dea ideea despre lucruri pentru cari nu sunt cuvinte. Observând că limba nu vrea să-l urmeze în înălțimile acelea, el exprimă, cu un gest înalt, faptul poetic al exaltațiunii sale, și coborî pe pământ zicând: „Atunci, ah! atunci, fără îndoială, provincia și singurătatea ar avea mult farmec. Impejorul nostru nu e nimeni, absolut nimeni... Tot ce poți face, e să răsfoiești, din când în când, vre-un număr din „Fiul Patriei”

Cicikof conveni, clătînd din cap și întinzându-și în chip simpatic, buza aceasta era o stare de lucruri într'adevăr neplăcută, apoi, văzând că de mult dorește gazda lui să-l audă pronunțând în chestiunea aceasta câteva cuvinte alese, adaugă că după el nimic nu e mai fermecător decât să trăiești în singurătate, dacă știi să te bucuri acolo

1 „Fiul Patriei” era atunei condus de dnii Grehov și Boulgarine, întemeietorii acestei publicații și a „Albinei Nordului” unul apărea sub formă de caiete: cealaltă ca simplă foaie. Ambii conțineau adesea articole foarte liberale, relative la epoca, îndeosebi înainte de 1825.

Bibliografie

A apărut:

„Lucafăru” Nr. 3, 1912 cu următorul cuprins: Il. Chendi, Vieața literară în 1911. — O privire generală. — St. O. Iosif, Se întore iar zilele noroase... (poezie). M. Săulescu, Aseară... (poezie). Ioan Dragoslav, Dintr'o glumă. G. Rotică, Te-am văzut aievea? (poezie). Sextil Pușcariu, Grupări litere și idei politice (III). I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți (roman). Cronici: Dr. P. Roșca: Ce este filozofia? Victor Stanciu: Spre al șaselea continent. Insemnări: O calomnie. Jubileul „României June”. Sandro Botticelli.

— „Consizeana” Nr. 4—1912 cu următorul cuprins: Ion Borcia: Călătoria micului Ozail (traducere); I. U. Soricu: Nu am cerut iubirea (poezie); M. Gașpar: Sub Ștefan-Vodă (nouv. ist.); Seb. Bornemisa: Scrisoare (poezie); A. Fogazzaro: Misterul poetului (roman trad.); Emil A. Chiffa: Elegie (poezie); R. Milescu: O cură cu efect (umorescă); Goethe: Pescarul (poezie trad.); Flori de-oz: Rânduri mărunte; Serisori dela redacție; Ghicitori ilustrate; Cronică feminină; Bibliografie. Abonamentul e 12 cor. la an.

— „Cosinzeana, anul II, nr. 3, cu sumarul: dr. N. Ciotori: Intârziată, V. Demetrius: Copilul orb, poezie, Mih. Gașpar: Sub Ștefan-Vodă, nuvelă istorică, Radu Mărgean: Iubire, poezie, Tereșah-Ecaterina Pitici: Urechile mării, trad. T. Murășan: Noptii, poezie, A. Fogazzaro D. Tomescu: Misterul poetului, roman, Viora din Bihor: Perpetuum Mobile, poezie, dr. Iosif Lapovici: Leviticul Al. Ciura: Solus Ero.

— „Ilustrația”, mult așteptata revistă, elegantă și mai interesantă revistă din câte au apărut până acum în România. Cuprinde următorul sumar: Carmen-Sylva, Autograf. Mircea Demetriad, „Ura” (poezie). G. Cair, „Spre fericire” (schiță). N. Tine, „Tăcerea” (poezie). D. Teleor, „Arnăutul Prințului” (schiță). A. Măndru, „Sonet” (poezie). N. Rădulescu-Niger, „Toamnă, toamnă” (poezie). Leontin Iliescu, „Un corp al agronomilor” (recenzie). D. Nichifor, „Reclama” (studiu critic). Em. Gabriulescu, „Rugăciune” (versuri). M. Celarianu, „Vederea” (schiță). N. Russu, „Rugă” (poezie). Florea Simionescu, „Poveste de Crăciun”. G. Popescu-Brănești, „Doină” (compoziție muzicală). Numeroase clișee și ilustrațiuni de actualitate, admirabil executate, etc. Prețul abonamentului anual este de lei 40, ediție chromo, de lux, și 10 lei ediție populară. De vânzare la depozitari și librari cu 1 leu exemplarul. Redacția și administrația: Sstr. Belvedere, 19. București.

— Epigonii, anul I, nr. 1 cu următorul cuprins: Un cuvânt, „Epigonii”. Povești dedicate Car-

men Sylvei (versuri), Sp. Prasin. Cafeneaua din Surat, de L. N. Tolstoi (traducere din rusește) de Nicodem Munteanu. I. P. S. S. mitropolitul Pirmen, „Epigonii”. Serbări jubilar, dr. Urban Iranic. Doma Alsa (versuri), Crai de rouă. Nepotul meu (versuri), B. Nemțeanu. Trei strofe (versuri), G. Rotică. Acțiunea femeilor, D. M. S. De frigul altora, R. Suțu. Un Maecena Modern, D. Gorgos. Doina (versuri), Em. Constantinescu. Iarna (versuri), Părvulescu. Cântec (versuri), Părvulescu. Vraja lumii (versuri), Sp. Prasin. E. Toamnă (versuri), C. Doboș. Farmecul tinerei fete, Nelly. Emanciparea femeii, Natalia Brudaru. Florile dalbe (versuri), Sterian Ionescu. Din noapte (versuri), Em. Constantinescu. Cronică feminină, Elena Prasin. De peluncă vin flăcăii (versuri), Vlădescu Albești. La un peisaj olandez, Iorgu Toma. Hoțul de Bakony, Iorgu Toma. Interview cu Le Lary, D. G. Recenzii. E. Notițe politice, Black. Cronică externă, Black. Notițe literare. De ale teatrului, Black. Calea Robilor, Sp. Prasin.

Abonamentul: Pe un an 15 lei. Pe jumătate an 8 lei.

— „Administrația bisericească” de Ioan Gent, protopop gr-cat. Orădea-mare. Prețul unui exemplar: legat în pânză 12 cor., în piele 15 cor. plus porto postal (76 fileri) Exemplare broșate nu se dau.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între altele un mințim pe a apostolului neamului Nicolae Iorgu și a marelui mecenat Vas. Stroescu. Cu șematisme cezei Arad și Orădea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

de privesc pe cari ți-le oferă natura, și să citești acasă vre-o carte.

— Aceasta fiind prea discret Manilof, reluă: „Da, așa e; dar știți d-voastră, dacă n'ai la îndemână un prieten cu care să-ți împărtășești bucuriile...”

— Ah! aveți dreptate, toată dreptatea, întrerupse Cicikof; ce-ar folosi, fără aceea, toate bogățiile lumii? „In jurul tău să n'ai bani, ci oameni de treabă”, a zis un înțelept Da, un înțelept a spus-o aceasta.

— Ei bine! Pavel Ivanovici, zise Manilof arătând, răspândită peste toată fața, o expresiune nu numai dulce, dar dulce, ca licheron ca acele siropuri cari un medic om de lume le administrează cu îndemnare bogățiilor și inchipuiților lui bolnavi, nu-i așa? Da, cu un bun prieten de soiul tău simțești, așa putea zice, un fel de binefacere cerească... Hu! iată că cu clipa aceasta, spre pildă, în ora aceasta Providența îmi procură fericirea fără păreche, unică... să discut cu d-voastră, să mă bucur de conversația d-voastră încântătoare... Ah...

— Mă rog, ce farmec? Eu sunt un om destul de necioplit, un om de nimic, vă asigur.

— Oh! Pavel Ioanovici, dați-mi voie să vorbesc cu inima deschisă: eu așa da bucuroș jumătate din averea mea ca să am numai o parte din calitățile pe cari le aveți!

— Ei bine, eu, vă mărturisesc, răspunse Cicikof, așa socoti de o mare cinste să am sfertul ori jumătatea de sfert...

Nu se știe hotărât până unde ar fi mers re-

vărsarea aceasta de duioase sentimente ale celor doi prieteni, dacă un servitor n'ar fi venit să vestească că e gata prânzul.

— „Vă rog, zise Manilof, ne veți scuza, dacă nu găsiți la noi provincialii o mâncare ca acelea cari se fac în capitale supt pereții arișii, pe parchetul lucios. Noi oferim varză musafirilor noștri, dar aceasta o facem din inimă. Pofțiți, mă rog, pofțiți!”

Cu prilejul acesta, mergând spre ușă, ei reîncepură marile ceremonii de a nu trece unul înaintea celuilalt, dar Cicikof se hotărî în cele din urmă să treacă, frecându-se de chiotoarea stângă a ușei.

Ajunși în sala de mâncare, ei găsiră aici doi broșcoi de copii la o vârstă să poată fi așezați în toată legea la masă, pe două scaune înalte. Lângă ei era preceptorul lor, care se închină și zimbii cu o politeță convenabilă. Stăpâna casei se așeză la centru în fața castronului cu supă. Cicikof luă loc între doamna și domnul, iar un servitor așeză pe copii după ce le-a înodat fiecăruia câte un șervet la gât.

„Ah! draguții de copii! zise Cicikof privindu-i cu un aer de mare bunăvoință. Ce vârstă au, mă rog?”

— Asta are șapte ani, celălalt șase, zise doamna Manilof.

— Themistoclus! — zise tatăl adresându-se celui mai mare, care căuta să-și desfacă gâtul strâns cu șervetul.

Cicikof ridică puțin din sprâncene la numele acesta foarte probabil grecesc, pe care Manilof îl

— Institutul financiar „Luncana” din Marghita (com. Bihor) al cărui bilanț îl publicăm în acest număr al nostru, primește depozite spre fructificare, plătiind 5 și 5½% interese. Pentru fondurile bisericesti și culturale dă 6%.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

I. O. preot. Ōszény. Cu poșta de azi am primit 14 cor. abonamentul d-voastră.

Redactor responsabil: Atanaslu Hălmăgian.

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Koskuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Cereți!

în tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul”

și

„Poporul Român”.

Telefon 266.

Telefon 266.

hărăzia cu o terminație latină, fără a se îndoi că formează un hibrid*) dar, fără ași da mai bine seama decât inventatorul de ceace era aicea de două ori păgânesc într-o respectabilă familie creștină, el își readuse figura la culmul banătății: „Themistoclus, spunem puțin care este cel mai de seamă oraș al Franței!”

O cercetare a abuzurilor supei și a gustului micilor prăjituri, astea se înțeleg; dar aceea e strein de tot, aceea nu face acum. Cu toate acestea, preceptorul privi foarte fix pe Themistoclus și avea aerul că vrea să-i sară în cap. Themistoclus zise, fără a se lăsa să fie silit mult: „E Parisul”. Preceptorul desarmă, ba chiar făcu un semn de aprobare foarte blajin.

„Dar la voi care e orașul de căpetenie, hai? — adaogă neândurătorul examinator.

D. preceptor își reluă aierul îngrijat și aspru. „Petersburg”... răspunse destul de bărbătește Themistoclus.

— Și ce alt oraș mai e de frunte?

— Moscova, răspunse tânărul savant cu o ușoară nuanță de nerăbdare, urmărind din ochi tava cu prăjituri.

— Bravo! draguță, strigă afectat Cicikof. Priviți puțin la voinicul ăsta, urmă el întorcându-se, cu un aier da mare admirație, spre Manilof. Eu vă spun că se poate aștepta mult, și mult, dela un astfel de copil. Dacă n'o știți aceasta, eu v'o vestesc. (Va urma).

*) Hibrid, formațiune de două cuvinte aparținând la două idioame distincte precum: cloroform.

Un candidat de avocat
cu praxă află aplicare în Zălan. Adresa:
Victor Cziple (Zilah).

Anunț.

Stațiunea docențială și cantorală din Prilog (cottul Sătmar) se curentează până la 11 februarie a. c. pe lângă emolumentele: Ca învățător 700 cor. ajutor de stat, 300 cor. repartiție pe popor, cuartir și grădina, ear ca cantor: 20 cubule de mălai (grăunțe), 1 intravilan de 2 jug. cat. și stolele îndatinat. La caz dacă la aceste stațiuni nu s'ar afla nici un concurent corespunzător, senatul școlastic este aplicat a alege la postul de învățător și o domnișoară cu diplomă de învățător. Recursele sunt a-se trimite la președintele sen. școlastic: *Alexandru Băban*, preot gr.-cat. Rozsapallag u. p. Vămfaľu.

„AJUTORUL“

societate pe acții în Șeica-mare.

Concurs.

„AJUTORUL“ societate pe acții în Șeica-mare, publică concurs pentru un post de **practicant**, cu un salariu anual de 1000— coroane, plătit în rate lunare anticipative.

Dela recurenți se recere să fie absolvenți ai unei școli comerciale și să cunoască limba maghiară — trimițânduși documentele până în 20 Februarie st. n. a. c.

Alesul dacă va corespunde după un serviciu de un an, va fi denumit funcționar cu drept de pensiuine.

Postul e de-a se ocupa îndată după alegere. Șeica-mare, în 28 Ianuarie 1912.

Direcțiunea.

Nr. 5580/1912 Ianuarie 16.

PUBLICAȚIE.

Se publică spre cunoștința amatorilor că în ziua de 15 Februarie 1912 la orele 9 dimineața, se va ținea la Pyrotechnia Armatei, București, **licitație publică**, în conformitate cu legea comptabilității generale a statului pentru darea în întreprindere a:

1. Construcția unei săli de zid pentru recepția materialelor.
2. Mărirea atelierului de capse, și înlocuirea unui fronton de zidărie cu șarpantă de lemn.
3. Construcția unei magazii de zid, cu șarpantă de metalică.

Toate acestea în valoare de 91000 lei (nouă zeci și una mii lei).

Licitațiunea se va ținea în conformitate cu legea Comptabilității generale a statului art. 72—83 și în condițiunile generale de ordine și administrație.

Garanția provizorie prevăzută în condițiunile de ordine și administrație se va depune la Cassa de Depuneri Consemnațiuni și Economie, iar la licitație se va depune numai recipisa.

Dosarul special compus din planuri, devize, caetul de sarcine condițiunile speciale tehnice de ordine și administrație etc. se pot vedea în orice zi de lucru dela orele 8—11 a. m. și dela 2—5 p. m. afară de sâmbetele după amiază.

Directorul Pyrotechniei:

Colonel, **Hepites.**

Șeful Secției 6-a:

Locotenent, **Dimitriu.**

Se caută

un scriitor

versat și în afacerile fonduare în o cancelarie advocațială cu sediu judecătoresc. A se adresa la administrația ziarului „Românul“.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

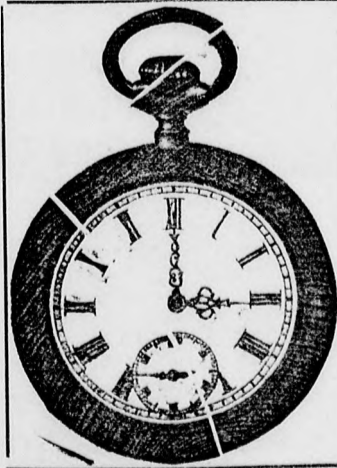
Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
A R A D.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și in**
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Desfacere de prăvălie concesionată

Hoffmann
Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii arti coli chiar și sub acest preț. Să oferă deci cel mai bun prilej pentru a târgui ieftin.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Căciule de blană nutria, negre, pentru copii, acum numai 1 fl. 90 er. odinioară a fost 2 fl. 50 er.

La mine se pot afla lucruri dela „Wiener Schossfabrik“ cu prețuri originale de fabrică, rochii frumoase în orice culoare 2 fl. 25 cr., mai fine dela 4 fl. 50—5 fl.

Albituri pentru femei, parcheturi, pânze, postavuri, dantele și articole de lux pe lângă prețuri enorm de ieftine.

Cămeși femești brodate: 1 fl. 65 er.; calitate mai bună 2 fl. 25 cr. și 2 fl. 60 er. Un val de pânze de 30 cote 6 fl., calitate mai bună 7 fl. 50 er.;

Un carnis (susținător de perdea) frumos de aramă 1 fl. 75 cr., mai fin masiv 2 fl. 50 cr.

Un vitrage (susținătoare de perdea la ușă) de aramă 15 cr.

Resturi de șifoane și pânze în preț de jumătate.

Rog priviți galantarele mele.

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891
Diplomă de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compactor, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu
prompt! Prețuri avantajoase!

Recomand magazinul meu de
modă pentru femei și bărbați
de galanterie.

Dispon de orice marfă pen-
tru sezonul de toamnă și
de iarnă, precum: cămeși,
ciorapi, ploiere, cravate,
gulere etc., tot felul de
lucruri de manufactură.

Prețuri solide!

Rog binevoitorul sprijin al
publicului român. Cu deo-
sebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

Arme de vânătoare
sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberțe și pistoale, gramofone de tot soiul,
violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere,
harmonice. Binoeluri și ochiane originale franceze,
ochiane cu prisme sistemul cel mai nou, aparate
de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, du-
lapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate mo-
dern de ras, jamantane de piele veritabilă, non
plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mă-
rimea, jente de mână, precum și **tot felul de**
articole de sport cu prețurile cele
mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

in conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri
comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârșiri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greață, răgâieli, etc.
folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

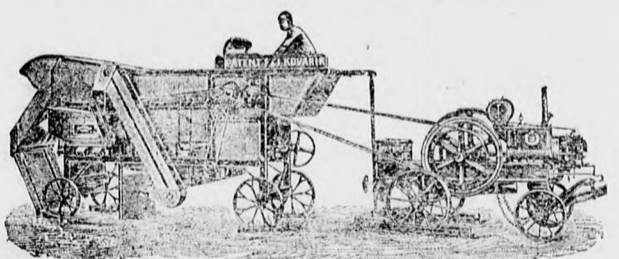
O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

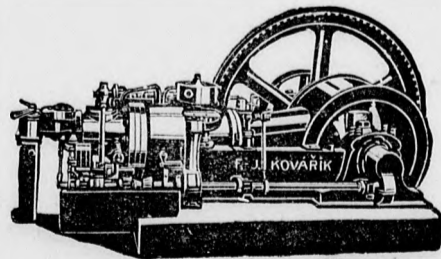
ROZSNYAY M.
A R A D.

Fabricat de primul rang.

Chezășie pentru funcțiune sigură.

Cel mai nou sistem de mașini de treerat
cu abur sau motor, construcție patentă.

Motoare cu olei
brut și motoare
sugătoare cu gaz,
presiune mare,
sistem Diesel.

Despărțământ pentru tot felul de mașini agronomice. Mașini
de abur, de treerat, seccerat, cosăt, sămănat etc. în cea mai
solidă executare.

Kovárik F. és J.

prossnitzi gép- és motorgyár r.-társ. fióktelepe.

Budapest, V., Szabadság-tér. Nr. 14.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510.

Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abzicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA“ SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc.** pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții și cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.**

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540.78
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,834.801.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	(foc	119,830.992.—
	(viață	11,020.266.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,204.317.—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparocassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcției: **PARTENIU COSMA**,
directorul executiv al „Albinei” și prezidentul „Solidarității”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospekte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. —

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite ori când în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca gener. de asigurare”

Sibiu—Nagyszeben. (Edificiul „Albinei”).

Nr. telefonului 604.

„Someșana”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Dé s. —
Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
Fond de rezervă „180000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lomcard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericești solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o o o

Direcțiunea.

Nr. telefonului 604.

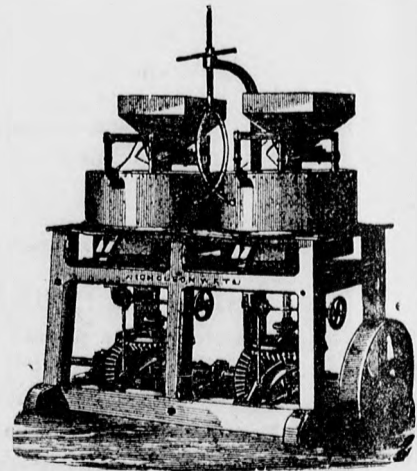
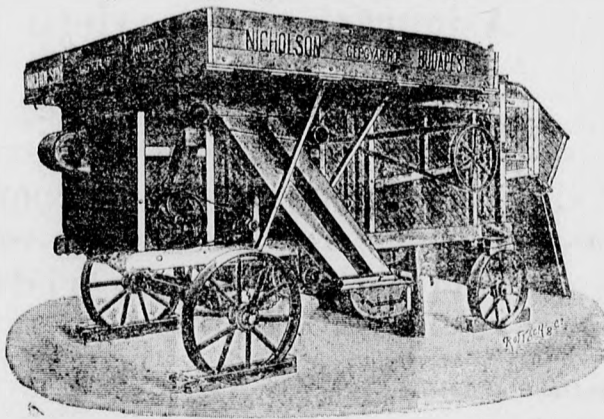
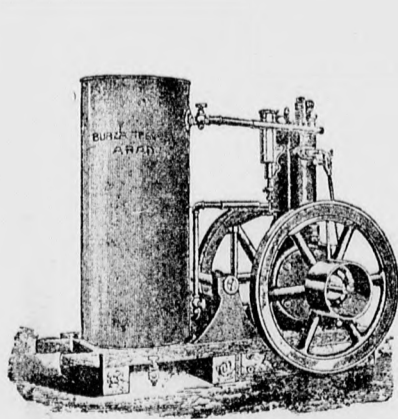
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. **Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.**
„Catalog trimitem gratuit”.

„LUNCANA“

Institut financiar, Societate pe acții în Marghita.

ACTIVA.

CONTUL BILANȚ

PASIVA.

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Casa în numărar	5656'45		Capital societar	150000	—
Casa de păstrare postală	15.85	5672 30	Fond de rezervă	924	22
Escompte	105889'—		Depozite spre fructificare	119268	01
Cambii cu acoperire hipotecară	253810'—	359699 —	Reescompte	167071	—
Lombard		39243 —	Interese tranzitoare	6950	91
Efecte		13602 40	Creditori	1046	33
Mobiliar, după amortizare		1499 —	Profit curat	6764	95
Spese de fondare după amortizare		3200 —			
Aționari		26540 —			
Interese tranzitoare		1809 85			
Debitori		759 87			
		452025 42			452025 42

EȘITE

CONTUL PERDERE și PROFIT

VENITE

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Interese la depozite spre fructificare	2720'04		Interese Escompte	10700'89	
Interese la reescompte	14147'17		Interese Cambii hipotecate	19438'19	
Interese la capital societar	456'07		Interese Lombard	1841'67	31980 75
5% interese fondului de rezervă	44'01	17367 29	Venitul Efectelor proprii		386 48
Contribuții		1117 66	Proviziuni și alte venituri		4825 38
Chirie		1610 43			
Amortizări		966 15			
Spese de cancelarie		2896 29			
Salare și bani de cvartir		6469 74			
Profit curat		6764 95			
		37192 61			37192 61

Dr. Stoica, m. p.
director executiv.

Marghita, la 31 Decembrie 1911.

Russu, m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Vasile I. Tămaș, președinte, m. p.
Gavril Lazar, m. p.

Mochiu Vancea, m. p.
Coriolan Manu, m. p.

Dr. Dionisie Stoica, m. p.
George Băican, m. p.

Ioan Șaităuar, m. p.
Gavril Chereji, m. p.

Cenzurat și aflat în ordine, conform § 195 al legii comerciale.

Marghita, la 20 Ianuarie 1912.

COMISIA DE SUPRAVEGHERE:

Dr. Nicolae Șerban de Voila, m. p.
președinte.

Laurențiu Nemeș, m. p.

George Navrea, m. p.

Victor Pop, m. p.

Iosif Lissai, m. p.
rev. exp. al „Solidarității”.

Propunerea direcțiunii și a comisiei de supraveghere asupra împărțirii profitului curat de Cor. 6.764'95.

5% dividendă și interese după capitalul vărsat	Cor.	4'999'—
Fonduri de rezervă	—	575'78
Fondului de penziune	—	200'—
Fondului cultural și de binefaceri	—	177'—
Tantieme	—	712'—
Profit transpus pentru anul viitor	—	101'17
	Cor.	6.764'95

s, even-
la fața
Winter.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.